SLOVENSKI LIST

CORREO ARGENTINO
TARIFA REDUCIDA
Concesión 1551

Dirección y Administración: GRAL. CESAR DIAZ 1657, U. T. 59 - 3667 - Bs. Aires.

Periódico de la Colectividad Yugoeslava

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 032878.

AÑO (Leto) IX. BUENOS AIRES, 21 DE OCTUBRE (OKTOBRA) DE 1938 . Núm. (Štev.) 92

NAROČNINA: Za Ameriko in za celo leto $ arg. 6.—; za pol leta 3.50. Za druge dežele 2.50 USA-Dolarjev.

POSAMEZEN IZVOD: 10 ctvs.

ANGLIJA IN JAPONSKA

Največ krivde, da je Češkoslovaška morala kapitulirati pred Hitlerjem, in mnogo zasluge, da se je preprečil, vsaj za sedaj, izbruh vojne v Evropi, pripisujejo vsi londonski vladi, ki je s svojim zadržanjem spet enkrat dokazala, da vojne na evropski celini ne želi in se je naravnost boji. Mnogi ljudje se danes vprašujejo, čemu Anglija, mogočna Anglija, na vseh koncih in krajih tako zelo popušča: v Abesiniji, v Španiji, v češkoslovaškem vprašanju?

Nekoliko odgovora na to vprašanje smo že napisali v našem listu, predvsem z ozirom na prilike v Evropi sami in na možnosti bodočega razvoja teh prilik, v slučaju, da bi se tam začelo krvavo obračunavanje. Za razumevanje angleškega zadržanja je pa potrebno obrniti poglede tudi drugam — na Daljni vzhod. Tam ima namreč Velika Britanija velike interese, saj je v vzhodni Kitajski, ki jo sedaj japonska vojska osvaja, investiranega angleškega kapitala za okroglih 500 milijard, računano v dinarjih. Japonska ograža interese tega kapitala, postati pa utegne prav hudo nevarna tudi za jedro britanskega svetovnega imperija, za Indijo, če se enkrat krepko utrdi na Kitajskem. Vojna v Evropi bi Japoncem dala takorekoč proste roke na Kitajskem in to ni nikokor v skladu s koristmi Velike Britanije v Aziji. Anglija se sedaj hudo bori, s finančnimi in diplomatičnimi sredstvi, proti Japoncem. Obračun med obema državama bo končno moral priti, naj se še tako odlaša. Prav zato pa je Angliji vse na tem, da ne bi bila vezana na evropski fronti, ko bo treba zastaviti vso moč in vpliv v vzhodni Aziji, kjer mora Britanija varovati veliko več nego sovjetska Rusija in Amerika, ki ima več denarja naloženega na Japonskem, nego v Kitaju. Trenutek, ko se bodo morali angleški in japonski diplomati vsesti skupaj za zeleno mizo, da se ali mirno pobotajo ali pa pomerijo svoje sile, se čedalje bolj bliža. Japonske armade prodirajo proti središču kitajskega odpora, Hankovu, iz katerega so se manj važne upravne oblasti že pred tedni preselile v Čunking, to je v glavno mesto najzapadnejše kitajske province Sečuan, kjer Kitaj meji že na Tibet. Kljub junaškemu odporu Čankajšekove armade je skoraj izključeno, da bi se Hankov držal, in veliko vprašanje je, ali bo mogel Čankajšek organizirati uspešno borbo za osvoboditev Kitaja iz pokrajine, ki leži 1500 km daleč od morske obale, dočim bo ves vzhodni Kitaj v črti od Pekinga do Kantona odrezan od zapada, ki je reven, brez prometnih zvez in zabit v gorah. Japonska bo imela v svojih rokah vse bogate obmorske province Kitaja in z njimi vso njihovo gospodarsko silo.

Da tudi Anglija s tem računa, se razvidi iz tega, da so se med japonskim zunanjim ministrom generalom Ugakijem in angleškim poslanikom Craigiejem že začela pogajanja, ki se sedaj očividno nahajajo na zelo važni točki, ko se bo treba Angliji odločiti za to, ali se z Japonsko sporazume glede vseh vprašanj, ki jo na ogromnem kitajskem ozemlju zanimajo, ali pa, da se odloči za politiko, v kateri bi Anglija odslej nastopila kot brezpogojen in odkrit nasprotnik japonskega cesarstva. Zaenkrat se menijo samo o posameznih vprašanjih, predvsem o svobodi plovbe po Jangceju, po katerem se vrši prodiranje japonske armade in kjer ima Anglija v dolžini celih 1000 km nepretrgano verigo svojih monopolov, namreč skladišča, obrežne železnice, tovarne, čiščenje reke, ladje in koncesionirane naselbine. Zaenkrat podpirajo ta sporazum tudi japonski velekapitalistični krogi, ki dobiček v miru vedno predpostavljajo krvavi razpravi, dočim mlada japonska generacija vidi v Angliji svojega največjega nasprotnika v razširjanju življenjskega prostora japonskega naroda, ki ne sili samo v Kitaj, ampak tudi na jug. Na vsak način pa se Angleži z Japonsko ne bodo mogli sporazumeti kakor samo pod pogojem, da ustavijo vsako podporo, ki jo do zdaj v obilni meri izkazujejo nesrečnemu Kitaju in njegovemu hrabremu vodji.

Zato se bodo ta pogajanja zavlačevala, dokler ne pade Hankov, kar ne bo pomenilo samo poraza Kitaja, marveč tudi Anglije. Takrat bo namreč nastalo vprašanje, ali se Angliji še izplača podpirati Čankajšeka, ki ima namen, da z zahodnega Kitaja organizira zopetno osvojitev kitajskih centralnih provinc, ali pa naj prepreči, da ne bi Japonci raztegnili svojega osvajalnega pohoda na Kanton, kar bi ne pomenilo nič manj, kakor da bi angleški Honkong izgubil vse svoje zaledje in postal za Angleško brezpomembno breme. Na drugi strani pa ima Japonska tudi velik interes, da si zasigura v Angliji prijateljico, ki bi ji posodila potrebne kapitale za organizacijo tistega velikega dela Kitaja ki je že danes v japonskih rokah. Na ta način bi Anglija rešila tudi tiste stotine milijard, ki jih ima naložene v tem delu kitajske države, seveda bi morala priznati s tem tudi premoč Japonske v vzhodni Aziji, kar bi za britski imperij pomenilo veliko žrtev.

Ti momenti so zelo velikega pomena tudi za stališče, ki ga Anglija mora zavzemati v Evropi, kjer bi bila v slučaju kakega oboroženega spopada angleška pomorska bojna sila zlasti v Sredozemskem morju, kjer preži hud nasprotnik britske velesile, hudo prizadeta.

Nova politika Češkoslovaške

SPORAZUM IN GOSPODARSKO SODELOVANJE Z NEMČIJO — PLEBISCITA V SUDETIH NE BO — KAKO IZGLEDA ČEŠKOSLOVAŠKA REPUBLIKA V NOVIH MEJAH — IZJALOVLJENI MADŽARSKI NAČRTI

Po razočaranju, ki ga je češkoslovaška republika doživela s strani svojih dosedanjih zapadnih zaveznikov, na katere se je njena zunanja politika v vsem oslanjala, je praški vladi ostala ena sama pot: sporazumeti se z Nemčijo, t. j. popolnoma spremeniti dosedanjo zunanjo politiko napram Reichu, dasi je od Reicha prišel hudi udarec, ki ga bo Češkoslovaška še dolgo čutila. Bratje Čehi so veliki rodoljubi, a so obenem tudi disciplinirani, razumni in praktični ljudje. Potolažili so se, da bodo sedaj bolj sami med seboj, da bodo bolj doma, ko so izgubili močne tuje narodne manjšine, in razumeli so, da bo njihova dežela v novih mejah še najbolj varna, če bo z Nemčijo, z najmočnejšim sosedom, živela v dobrih odnosih. Beneš seveda ni mogel ostati na svojem mestu, če je Češkoslovaška hotela ubrati novo pot v svoji politiki napram Nemčiji, in zato se je umaknil. Vodstvo zunanjih zadev je prevzel Chvalkovski, mož, ki je že prej trdil, da ni pametno igrati prav vse karte samo na Francijo. Obenem so Čehi končno uredili svoje odnose s Slovaki in Ruteni. Dali so jim obširno avtonomijo, ustregli s tem njihovim željam ter tako ojačili skupne vezi. Z žilavostjo, ki jim je prirojena, so se lotili težkih problemov gospodarske preureditve, pred katere jih je postavila usoda.

Izgubili so vsa svoja ležišča lignita, 70 od sto vseh nahajališč antracita, 50 od sto svoje prejšnje težke industrije, približno deseti del svojih kemičnih tovaren, vse tovarne porcelana, polovico svojih keramičnih fabrik, dve tretjini tekstilne industrije in takorekoč vso lesno industrijo. Važne prometne žile, železnice in ceste, je nova meja pretrgala na mnogih mestih. Od močno industrijske države, kakršna je bila, je nova Češkoslovaška postala pretežno poljedelska država. Poleg teh problemov so se pa pojavili tudi drugi. Iz krajev, ki jih je zasedla nemška vojska, je pribežalo v notranjost države ogromno število ljudi iz Sudetov, ljudi, ki jih je bilo treba spraviti pod streho, poskrbeti, da ne umrejo od gladu in ki jim bo treba preskrbeti tudi delo.

Vseh teh težkih problemov so se Čehi lotili ne samo z žilavostjo, marveč tudi z onim ustvarjajočim slovanskim optimizmom, ki je last samo zdravih narodov. Spoznali so, da je končno lasten dom, naj bo še tako majhen, naj bo še tako skromen, boljši nego bogata in velika tuja streha, in z novo energijo so se lotili urejevanja tega svojega zmanjšanega doma.

Novi odnosi z Nemčijo so začeli roditi zadovoljive uspehe. Zunanji minister Chvalkovsky je posetil Hitlerja ter se z njim domenil, da plebiscita v Sudetih ne bo. Ostala bo meja, ki jo je 5. oktobra določila monakovska komisija. Po velikem nacionalnem in političnem uspehu, ki ga je imela, je Nemčija postala bolj popustljiva in se je Hitler v zadnjih dneh celo energično zavzel za Češkoslovaško, ko so Madžari mislili, da je prišel čas za obilno povečanje ozemlja krone sv. Štefana. Po prvih pogajanjih v Komaromu, kjer so Čehi in Slovaki pristali na to, da Madžari takoj zasedejo en del dotedanjega teritorija republike, so v Budimpešti dobili povečan apetit; začeli so zahtevati tudi takšne kraje, ki so popolnoma slovaški, in s Poljsko so se bili že nekako dogovorili, da pograbijo Rutenijo.

Kmalu se je pa pokazalo, da je tak apetit pretiran. Če bi Madžari zasedli Rutenijo ter prišli tako do skupne meje s Poljsko, bi Mala antanta zgubila svojo skupno mejo; preko Rutenije je Češkoslovaška zvezana z Romunijo, ki ima skupno mejo z Jugoslavijo. Zato so ti načrti, ki jih je Madžarska kovala tudi z dobrohotnim prikimovanjem Italije, naleteli na odpor ne samo v Pragi, marveč tudi v Beogradu in Bukureštu. Jugoslovanska vlada je svoje stališče jasno obrazložila tako v Berlinu kakor v Rimu. Italijanska vlada je odgovorila rezervirano, dočim so Nemci takoj začeli posredovati v Varšavi in Budimpešti ter so Madžarom tudi jasno povedali, da ne morejo odobravati njihovih zahtev za priključitev zemlje, ki ni madžarska.

Preden je pa prišlo do intervencije Male antante in Nemčije, so Madžari hoteli biti junaški. Poslali so preko meje teroristične tolpe pod vodstvom madžarskih oficirjev z nalogo, da izzovejo nerede, ki bi madžarski vojski — budimpeštanska vlada je medtem mobilizirala pet razredov — služili kot pretveza za intervencijo. Tolpe so češkoslovaški oddelki vojaštva in orožnikov obkolili in zajeli, 300.000 mož, ki jih je bila madžarska vlada poslala na mejo, je pa moralo lepo obtičati na poti. Pritisk, tudi z nemške strani, je pomagal in velikomadžarski načrti so zaenkrat splavali po vodi. Sedaj se bodo zastopniki Budimpešte spet lepo pogajali s češkoslovaško delegacijo, da se medsebojne zadeve mirno urede.

RAZNE VESTI

Bivši avstrijski sodnik, dr. Johann Langer, ki je obsodil na smrt 17 hitlerjevcev, za časa ponesrečenega puča na Dunaju, se je v salzburškem zaporu ubesil.

Vojno sodišče v Barceloni, je oprostilo in izpustilo na svobodo, generala Villalbo, poveljnika republikanskih čet v Malagi, katerega so dolžili, da je brez pravega vzroka mesto prepustil Italijanom.

Na sredo ulice je padlo v Bukurešti vojaško letalo ter se razbilo in vžgalo. Ubit je bil tudi pilot, dočim ni bil ubit nobeden od precej številnih pešcev.

Kakor poročajo iz Tokija, je poljska vlada priznala neodvisnost Mančukua ter bodo vzpostavljeni diplomatični odnošaji med obema državama.

Romunski kralj Karol namerava sredi meseca novembra posetiti Pariz in London, da dobi posojilo obeh držav v svrho oborožitve svoje države. Posetu pripisujejo veliko važnost.

Umrl je prejšnjo sredo v Parizu, veliki knez Ciril Vladimirovič, član bivše carske rodbine, pretendant na ruski prestol. Pokojni je bil poročen s princezinjo Victorijo Koburg Gotha. Imela sta tri otroke: veliko kneginjo Marijo, Kiro in Vladimirja, ki ima sedaj 21 let. Pokojni veliki knez je bolehal na raku, kateremu je sedaj podlegel. Star je bil 62 let.

Prvikrat odkar je izbruhnila v Španiji državljanska vojna, se je vršil pogreb po katoliškem cerkvenem obredu. Pokopali so v Barceloni ob Ebru padlega kapitana Lagarduya. Pogreb se je izvršil brez incidenta ter so prisostvovali tudi državni predstavniki.

Rimska vlada ima namen imenovati grofa Luigija Vinci Gigliuccija sedanjega poslanika v Budimpešti, za poslanika v Buenos Airesu. Rafael Guariglia, tukajšnji italijanski poslanik, pa bo odšel za poslanika v Pariz.

Osnovne smernice notranjega gospodarstva v Jugoslaviji

Večkrat smo že ugotovili, da miselnost jugoslovanskega naroda ni fašistična in je zato fašizem v Jugoslaviji, v kakršnikoli obliki, nemogoč. To je potrebno poudariti zlasti sedaj, ko je današnja vlada navezala prijateljske stike z Nemčijo in Italijo. Usoda Češkoslovaške je dokazala, da je imela jugoslovanska vlada prav. S tem pa seveda ni rečeno, da ima namen tudi Jugoslavija uvesti fašistični sistem, ki bi se, kot smo prej rekli, radi tradicionalne narodne miselnosti ljubezni do svobode in vse njegove tradicije ne bi niti mogel uveljaviti. Sedanja naša politika napram sosedom dobro odgovarja gospodarskim interesom naše države.

Nemčija in Italija sta najboljša kupca Jugoslavije. Če bi ne dobili potrebnega blaga v Jugoslaviji, bi si ga pa kje drugje nabavili. Za denar se dobi vse povsod in ne prašajo, kdo je kupec. To je čisto enostavno in razumljivo. Nekaj drugega pa je, o čemer je prav, da smo tudi izseljenci poučeni.

Iz jugoslovanskega strokovnega in drugega časopisja razberemo, da je zelo veliko bančnih in drugih gospodarskih podjetij v tujih rokah. Ta podjetja razpolagajo z velikim delom, če ne z največjim, ljudskega imetja ter naravnih dobrin, in dobiček se steka v tuje žepe in tuje države. Kdor pa ima v rokah narodno gospodarstvo, ta je v mnogem tudi njegov pravi gospodar.

Jugoslavija je mlada in gospodarsko še ne dovolj organizirana država, ki je polna naravnih bogastev. Medtem ko so politikarji prej narod hujskali z ničevo lokalno politiko in versko nestrpnostjo, so tuja podjetja pridno izkoriščala deželo ter nagromadila in odnesla težke milijarde, domači delavec pa jim je za nizko plačo dninil.

Tekom dvajsetih let ni mogla Jugoslavija dobiti trdne notranje osnovne gospodarske podlage. Domače gospodarske organizacije in domača podjetja niso mogla najti potrebne zaslombe pri zgolj političnih vladah, ki so se pogostoma menjavale ter niso uživale nobene zaščite. To ni ostalo prikrito tujim špekulantom, ki so z domačimi in tujimi zvezami delali sebi lepe osebne profite.

Prav tako kot tuji kapital tudi domači v privatnih rokah ni imel dovolj smisla za širokopotezno gospodarstvo. Omejil se je kolikor mogoče v ozek gospodarski krog, da ni bilo treba preveč si razbijati glav, ter je v izkoriščanju delavstva pridno tekmoval s tujimi podjetji.

Iz tega notranjega razklanega gospodarskega stanja je bilo nujno potrebno najti izhod. Sedanja vlada ga je začela iskati. Če se vsi Jugoslovani strinjajo ali pa ne z današnjim režimom, neizpodbitna resnica je, da se je lotil z vso vnemo dela za postavitev narodnega gospodarstva na trdno, solidno podlago.

V okviru tega dela je navezala prijateljske stike s sosedi ter je obenem pričela z notranjimi velikopoteznimi gospodarskimi načrti in socialnimi reformami. Mnogo svoje skrbi je posvetila tudi zadružništvu. Zadružništvo je, brez dvoma, ena največjih gosopdarskih organizacij v Jugoslaviji in najsolidnejši steber kmeta in delavca ter najugodnejši posrednik med pridelovalcem in porabnikom. Ta gospodarska organizacija je kapitalistom trn v peti in se povsod bore proti njej. Današnja vlada pa je zadružništvo dvignila takorekoč v državno ustanovo, oziroma ji nudi vso državno pomoč ter ji je tudi dala trdno zakonsko podlago z novim zadružnim zakonom. Centralni Zvezi, v kateri so vse zadruge včlanjene, predseduje Minister dr. Anton Korošec.

S pospeševanjem zadružništva je dana osnovna podlaga za največji socialno-gospodarski razmah jugoslovanskega kmeta in delavca. Vse pa je odvisno od tega, koliko smisla, volje in sposobnosti ima narod za samostojno gospodarstvo. Podrejenost in nepodjetnost sta v nas zelo ukoreninjeni, polagoma se pa le menda dramimo ter postavljamo na lastne noge.

Narod, ki je sestavljen iz kmetov in delavcev, često noče razumeti, da je njegova rešitev in odločnost v gospodarski osamosvojitvi. Kadar bo to razumel, ne bo nasedel političnim kričačem, ki za denar agitirajo za tega ali onega gospodarja. In kadar bo narod samostojen, bo tudi sam narekaval politiko. V Jugoslaviji so vsi pogoji dani, da si narod pribori gospodarsko in politično samostojnost ter si s tem tudi pred svetom zagotovi trden ugled.

Argentinske vesti

VOLITVE V PROVINCI TUCUMAN

V nedeljo so se vršile v provinci Tucumán volitve za guvernerja in ob enem tudi občinskih svetnikov. Volitve so končale brez vsakega incidenta ter so volilne komisije že pričele s štetjem glasov. Nastopile so tri stranke: radikalska, concordanca in antonisti. Vse tri stranke upajo, da bodo dosegle dovoljno število volilcev za guvernerja. Do sedaj pa zmagujejo radikali, ki imajo že trinajst, concordancisti 8 in antonisti 3 volivce.

Koncem tedna pa bo znan popolen izid. Kdo bo za guvernerja dr. Critto ali Simon Padrós, je še težko reči. Concordancisti pravijo, da bodo imeli 3 do 4 volivce več kakor radikali, antonisti pa nameravajo, v slučaju, da bi ostali v manjšini, glasovati za radikale.

KOLONIJE ZA KAZNJENCE

Dve novi koloniji za kaznjence nameravajo napraviti. Eno v provinci Buenos Aires, ki bi bila za kaznjence z manjšimi prestopki, a drugo na Ognjeni zemlji, za večje hudodelce. Na teh kolonijah, bi bile tudi razne delavnice, v katerih bi bili zaposleni kaznjenci. Ker pa za te naprave ni denarja, hočejo prodati en kos zemljišča kaznilnice, ki se nahaja v ulici Las Heras.

ALI BO TREBA POMAKNITI KAZALCE NAPREJ?

Že nekaj let sem je treba s 1. novembrom pomakniti kazalce za eno uro naprej. Izkazalo se je, da je to brez kakega vidnega uspeha. Koliko prošenj in protestov pišejo ljudje radi te zadeve vsako leto, toda zastonj. Tudi letos so že začele romati prošnje na državnega predsednika, da se odlok o "poletni uri" ukine. Bomo videli, kako bodo gospodje odločili.

DOKUMENTI V TUJEM JEZIKU

Poljedelsko ministrstvo je izdalo odlok, da ne sme noben oddelek tega ministrstva sprejeti ali reševati kake zadeve, če niso predloženi dokumenti prevedeni na državni jezik potom priznanega prevajalca (Traductor público).

SLOVAŠKO DRUŠTVO V BUENOS AIRESU

priredi dne 22. oktobra ob 21. uri v društvenih prostorih ul. Acevedo 553, veliko prireditev. Kogar zanima, kako kulturno napredujejo Slovaki, naj gre pogledat.

LEPA SLUŽKINJA ZOPET ZA MREŽO

Pisali smo že o služkinji Luisi Jenkins de Baez, ki je na drzen način pobegla iz ženske jetnišnice meseca junija v družbi dveh svojih tovarišic. Dočim se je policiji posrečilo Eleno Parro in Puiso Ponce kmalu zopet prijeti, se je lepa Jenkins znala dobro skrivati ter je policija že izgubila upanje, da jo izsledi.

Koncem prejšnjega meseca pa je Enrique del Campo javil policiji, da je služkinja, ki je bila pri njem v službi izginila, z njo pa tudi zlatnina v vrednosti 7.000 pesov in 820 pesov v gotovini. Ta je popisal služkinjo, nakar je bilo policiji takoj jasno, da tičica ni nobena druga kakor pobegla Jenkins. Začela je poizvedovati, razkazovati njeno sliko in po sliki jo je neka ženska prepoznala. Povedala je, da ta služkinja živi v hiši št. 2047 ulice San Eduardo. Dva policaja sta šla v to hišo in res našla lepo tičko, katero sta odpeljala nazaj v kletko, ki jo je bila samovoljno zapustila.

VLAK POVOZIL

V ponedeljek je vlak železnice F.C.C.B.A. do smrti povozil izseljenca Teodorja Jakoviča, ko je šel na višini ulice Suarez čez tračnice.

DR. CARCANO ARGENTINSKI POSLANIK V PARIZU

V Pariz je dospel dr. Cárcano, novi argentinski poslanik. Ob prihodu v Pariz se je sestal z bivšim argentinskim predsednikom generalom Justom, kateri je z našega Jadrana, kjer je prebil dolgo časa, krenil v Francijo, da se od tam odpelje nazaj v Argentino.

CHACOVSKI MIR

Arbitražna komsiija, ki je imela nalogo določiti mejo med Bolivijo in Paraguayem, je svoje delo končla. Ob tej priliki je predsednik Združenih držav Roosevelt čestital in se zahvalil dr. Cantilu za njegovo prizadevanje, da se je mir med spornima strankama skleni.

SPOR MED EKVADORJEM IN PERUJEM

Dočim je spor med Bolivijo in Paraguayem likvidiran, je še zmerom brez rešitve spor med Ekvadorjem in Perujem. Ekvador je naprosil za posredovanje zastopnike držav, ki so posredovali v chakovskem sporu med Bolivijo in Paraguayem. Perú pa te posredovalce odločno odklanja, radi česar so tudi zastopniki posredovalnih držav svoje posredovanje odklonili.

VZNEMIRJENJE V CATAMARKI

Veliko vnemirjenje vlada med prebivalci mesta Catamarke radi obsežnih varnostnih odredb. Guvernerjeva palača, kakor tudi vsa javna poslopja so zastražena po ojačeni policiji ter s civilisti, ki so oboroženi s puškami. Ljudstvo se boji, da bo prišlo do kakih nemirov. Kaj je vzrok tem strogim odredbam, ni še jasno. Zdi se pa, da je v zvezi z nezadovoljnostjo in razkolom v nar. demokratični stranki. Da bi pa ta spor v stranki poravnal, se trudi že nekaj časa predsednik glavnega odbora, dr. Arancibia Rodriguez, toda do sedaj mu še ni uspelo.

JUGOSLOVANSKA TENIS-IGRALCA DOSPETA V ARGENTINO

V petek 21. t. m. sta dospela s parnikom "Massilia" v Buenos Aires, jugoslovanska tenis-igralca, Franjo Punčec in Jože Palada, ki bosta tekmovala za prvenstvo Argentine.

OBJAVA POSLANIŠTVA

Charcas 1705 — Bs. Aires

Jugosl. Kr. poslaništvo išče in poziva, da se pri njem zglase naslednji izseljenci:

Papić Ivan iz Zagreba, roj. 1890 leta. V Argentino se je priselil leta 1912, a se je zadnjikrat javil iz Buenos Airesa, ulica Montevideo 1875, leta 1924.

Turnuš Jakob iz Djurdjevca, roj. 1898 leta. Priselil se je v Argentino 1927 leta ter se je zadnjikrat zglasil 1934 leta z naslova: Banco Germánico Bs. Aires.

Puhalo Mile iz Brloga, roj. 1911 leta. Prišel je v to zemljo letta 1929 in se je zadnjikrat javil leta 1935 iz Villa Soldati (Bs. Aires).

Podlipec Martin, ki se je pred kakimi 6 leti pavil iz Santa Fe.

Miglez Ignac iz Remetinca. Leta 1935 se je nahajal v Las Varas, prov. Santa Fe.

Tomašić Nikola iz Vinice. Leta 1929 je bil še v Quittilipi - Chaco. Svojcem se že ni javil 5 let.

Če bi pa kateremu od rojakov bilo kaj znano od zgoraj imenovanih, je naprošen, da sporoči poslaništvu.

"SLOVENSKI IZSELJENSKI ZBORNIK"

Tako bo naslov lepe knjige, katero bo izdala ljubljanska "Izseljenska Zbornica" kot svojo letno publikacijo. V nji bodo vse slovenske organizacije celega sveta, vsa jugoslovenska vladna zastopstva, vse slovenske župnije in splošni pregled vsega slovenskega izseljenstva.

Slovenski izseljenci tvorijo nad polovico celotnega slovenskega naroda. Tako da je naš narod v Jugoslaviji, v primeri z njim v manjšini. Toda izseljenci so umirujoča Slovenija, ki se bo prej ali slej utopila v morju tujih držav ali narodov. Predno pa se to zgodi, ali ne bi hoteli narediti še nekaj dobrega za svojo mater domovino, to "udovo, revno, zapuščeno"?

V Zborniku bo veliko zanimivega za naše izseljence. Vsaka hiša bi ga zato morala imeti. Rojaki, naročite to lepo knjigo: "Izseljenski Zbornik".

Naročnino sprejema tudi naše uredništvo. Stane samo 50 centov. Knjiga bo izšla sredi oktobra. Sredi novembra jo bodo imeli vsi naročniki v rokah.

Trajen spomenik

si postavite v domovini, in to še prav poceni, če nam pomagate urediti naš **izseljenski muzej** tu v Ljubljani. Kar je potrebno, je samo tole:

Pošljite nam slike: svojo, svoje družine, svoje hiše, svojega društva, svoje cerkve, svoje šole, svoje dvorane, svoje sestrstke hiše, svojih šolskih otrok, raznih svojih prireditev, proslav, piknikov, svojega mesta (tu di razglednic mesta in okolice), svojih krstov in porok, pogrebov. Dalje: svoje časopise, svoje društvene programe, svoja vabila na zabave, letna poročila, svoja društvena pravila, svoje društvene znake (badges) tujejezične časopise, ki pišejo ali prinašajo slike o vas ali o Slovencih; zemljevid vašega mesta, vašega okraja, vaše države. Tudi slike naših umrlih Slovencev so dobrodošle.

Na vse slike napišite s svinčnikom zadaj, kaj in koga predstavljajo.

Vse to bomo lepo uredili, in če bo tega veliko, vam bomo dali posebno omaro z Vašim imenom. Slike bomo uredili v lepe albume z Vašim imenom in Vašo sliko. Vse to bo shranjeno za stoletja tu doma.

Ali ne bo to lep spomenik na Vas? Lepši kot najlepši na tujih pokopališčih in tudi trajnejši kot kamenit.

"Misel in delo"

V Ljubljani izhaja kulturna in socialna revija "Misel in delo", ki prinaša zelo lepe in pomembne članke, ki so v odnosu z naslovom revije.

Avgustova in septembrova številka sta izšli skupaj, posvečeni slovanski socialni politiki. Objavljene so zelo lepe stvari, le škoda, da vsled pomanjkanja prostora v našem listu ne moremo izčrpno poročati o tem našim čitateljem, ki bi jih gotovo zanimalo.

Omenimo naj samo uvodne besede:

Živimo v časih borbe med silo in duhom. V mrzlični tekmi se pripravljajo narodi za zadnji, nečloveški spopad; zmagati upajo tisti, ki bodo stopili vanj z najpopolnejšimi stroji za uničevanje in pobijanje. Zato morajo hiteti po tej poti tudi oni, ki so drugačnih misli, če nočejo ogroziti svojega golega življenja. V takem težkem vzdušju so usahnile ustvarjalne sile plemenitega človeškega duha: niti v znanosti niti v umetnosti ni mogla mrzlična Evropa v zadnjem desetletju ustvariti ničesar velikega — nasprotno je pa storila marsikaj, česar se bo sramovala. Mladini ne vzgaja več duha in srca, marveč goji napuh in hvali nasilje; telesna moč in po predpisih barvani lasje so dragocenejši nego kreposti duha.

Če smo se ravno v teh dneh odločili izdati zvezek, posvečen socialni politiki slovanskih držav, smo to storili s posebnim namenom: v teh mračnih dneh so človečanske dobrine slovanskega duha in srca posebno svetle in za človečanstvo posebno dragocene.

Socialno politiko so začele slovanske države snovati šele po letu 1918., v tistih težkih časih, ko so se vse države borile za svoje meje, se stresale v krčih notranjih presnavljanj in tekmovale za svoje mesto na svetu v neenaki tekmi s sosedi, ki so jih občutili kot neželjene tvorbe, nasprotne njihovim imperijalističnim koristim. Navzlic vsemu so slovanski narodi v dveh desetletjih pokazali v socialni politiki toliko ustvarjalne kazali svoje toliko jim osporovane sile in toliko z žrtvami pridobljenih uspehov, da so tudi s tem delom doodlike: sposobnost graditi kulturo, močan smisel za državo in plodno socialno zavest. Iz teh osnov izvirajo njihova najlepša dejanja: skrb za človeka.

Važna odredba za izseljence

Jugoslovansko ministrstvo zunanjih zadev je dobilo od ministrstva socialne politike in narodnega zdravja - odsek za zaščito izseljeništva - sledeči akt:

Opazili smo, da naši izseljenci pri povratku iz Južne Amerike v domovino kupujejo prevozne karte od prekomorske družbe "Gdynia America Line" in "Lloyd Royal Belge", ki v kraljevini Jugoslaviji nimajo koncesije.

Enako smo doznali, da naši izseljenci pošiljajo tudi vpoklicne karte od omenjenih prekomorskih družb. V smislu državnih zakonov in pravilnikov pa je prepovedano potovanje potom paroplovnih družb, ki niso v Jugoslaviji koncesionirane. Dokler omenjena družba ne napravi svojih obveznosti napram državi, je potrebno, da se po zakonu postopa v pogledu povratka izseljencev iz Južne Amerike.

Predno izda kr. poslaništvo vizum za povratek ali vpoklic, mora interesent dokazati, s ktero paroplovno družbo potuje. V slučaju, da je interesent že kupil karto od omenjenjih družb, naj se mu vizum ne izda odnosno odvzame, če ga že ima. Jugoslovanski državljani smejo potovati s sledečimi prekomorskimi družbami, ki imajo odobrene koncesije v Jugoslaviji: Chargeurs Reunis, Transportes Maritimes, Hamburg-Sud, Italia, Royal Mail lines Ltd.

Razlogi za ta odlok: 1) ker državna blagajna izgubi na povratku izseljenca; 2) ker državna blag. izgubi na davku, ki ga mora plačati družba; 3) ker imajo konc. paropl. družbe položeno kavcijo za nesreče in kazni; 4) ker pri nekoncesioniranih družbah ne obstoja možnost repatrijacij; 5) ker izseljenci nimajo pri nekoncesionirani družbi nobene zaščite za slučaj nesreče ali nezgode za časa prekomorske vožnje, medtem ko je pri konces. družbi vsak zavarovan za slučaj smrti za 20.000 dinarjev, za slučaj nesreče do 20.000 din., in za zgubo prtljage Din. 1.000; in 6) ker ni mogoča kontrola prevoza, hrane in ravnanja na potovanju.

Prosi se ministrstvo, da o tem obvesti kr. predstavništva v Južni Ameriki z nalogo, da v smislu zakona postopajo odnosno, da že vnaprej preprečijo našim izseljencem pri povratku v domovino potovanje z nekoncesioniranimi paroplovnimi družbami.

Jugoslovanski državljani! Držite se zgoraj navedenih odredb, da ne boste imeli nepotrebnih sitnosti in ker gre končno za vaš lasten interes.

(JUGOSLOVANSKO ŠOLSKO DRUŠTVO V BUENOS AIRESU)

SLOVENSKA ŠOLA NA PATERNALU

Paz Soldán 4924

Vabi

— na —

POMLADANSKO VESELICO

Katero priredi z sodelovanjem Slovenskega Doma in Gosp. Pod. Društva Slovencev iz Villa Devoto

V nedeljo dne 6. novembra

V ARMENSKI DVORANI

v ulici ACEVEDO 1353, tri kvadre od Canning-Rivera

Začetek točno ob 3 uri popoldne.

Spored:

1. **POZDRAV**: Ida Pečenko.
2. **JUGOSL. NARODNO KOLO**: izvajajo otroci slov. šole.
3. **"OJ, DOBERDOB"**: izvajajo odrasla dekleta.
4. **"MATI IN BOLNO DETE"**: prizor s petjem in plesom vil.
5. **PERICON**, argentinski narodni ples: izvajajo otroci slov. šole.
6. **TELOVADNI NASTOP** večjih in manjših deklic.
7. **"NEZAKONSKA MATI"** solospev, poje Milka Suban.
8. **MISTIČNI PLES**: izvaja Irena Vidmarjeva.
9. **KOMIČEN IGROKAZ**:

"NEZADOVOLJNE"

OSEBE: Uradnica: Koradin Marija.
Hišnica: Jekše Irena.
Šivilja: Lakner Angela.
Učiteljica: Lakner Fani.
Gospa: Lakner Marija.
Služkinja: Roje Irena.
in več učenk 4. razreda:
Vidmar Irena, Kalister Ivanka, Kalister Sonja, Lakner Anica, Giacomeli Marija, Baretto Jadranka, Mihelj Elena.

V odmorih nam bosta prepevala mešana in moška zbora "Slov. Doma" in Gosp. Podpornega društva Slovencev iz Villa Devoto.

PO KONČANEM SPOREDU PRI PROSTI ZABAVI SVIRA

"SLOVENSKI ORKESTER"

Kot po navadi pri šolskih prireditvah, pričakujemo tudi sedaj velike udeležbe, zato tudi Vas in Vaše prijatelje vljudno vabimo, da ne zamudite te lepe prilike.

ODBOR

POZOR ROJAKI!

Slovencem, ki imajo veselje za obdelovanje zemlje in bi se hoteli osamosvojiti, se nudi sedaj ugodna prilika za koolnizacijo v provinci Salti. Natančnejše informacije dobite ob nedeljah v društvu "Slov. Doma", ali pri A. Ličenu, Avalos 374, Paternal.

Poslužujte se
PREVOZNEGA PODJETJA
"Expreso Gorizia"

Franc Lojk

VILLARROEL 1476

U. T. 54-5172 — 54-2094

Vesti iz organizacij

Prva letošnja velika prireditev Slovenske šole iz Paternala

Na drugem mestu prinašamo oglas oz. vabilo Šolskega društva na Paternalu, za prireditev, katera se bo vršila v veliki Armenski dvorani dne 6 novembra, ob 15.30 (3½ uri) točno s sodelovanjem društev "Slov. Doma" in "GPDS" ter Šole iz Villa Devoto.

V kolikor smo se informirali v šoli sami in pa pri šolskem društvu, bo izvajanje programa nekaj izvanrednega, ne samo to kar je v programu, ampak še veliko več. Smeha in dobre volje ne bo manjkalo prav nič, za to so poskrbele čč. Sestre učiteljice, katere so izvežbale svoje varovance na prav svojevrsten način.

Kar se tiče komičnega igrokaza "Nezadovoljne", istega ne bomo preje opisovali, da boste tem bolj presenečeni, ko ga boste na lastne oči videli in slišali.

Tudi smo zvedeli da bo bogat srečolov. Namreč za dvajset centavos boste lahko dobili ali zadeli pravi Radio-aparat s katerim boste lahko poslušali Jugoslovansko Radio-uro in pa tudi druge tukajšnje oddajne postaje.

Glede jedače in pijače bo tudi poskrbljeno, ker bo Bufet v društvenih rokah, tako da bo čisti dobiček šel za Slov. šolo ne pa v tuje roke kakor do sedaj pri takih prireditvah.

Velika Armenska dvorana mora biti ta dan polna do zadnjega kotička, kar tudi upamo, da se bo zgodilo, saj je precej razpoloženja v naši koloniji za to prireditev.

V kolikor smo poučeni se bo te prireditve udeležilo tudi precej tukajšnih ljudi, Aregntincev, kateri se bodo lahko na lastna ušesa prepričali o kulturi Slovencev. Naša lepa pesem bo ta dan prišla do viška izraza, za to bo poskrbel neumorni pevovodja g. Trebše z svojimi zbori "Slovenskega Doma" in pa "GPDS" iz Villa Devoto.

Zatorej dragi rojaki poagitirajte tudi Vi med vašimi prijatelji, da bo udeležba čim večja. Starši otrok, poskrbite za to, da se prireditve udeležijo vse tete in strici vaših malih, da jim z svojo navzočnostjo dajo moralno oporo za v bodoče. Mi se staramo in kmalu ne bomo več obiskovali prireditev, kdo neki jih naj obiskuje ako ne naša mladina, ta jih pa bo samo tedaj ako bo vzgojena v slovenski kulturi in besedi. Res je, da so otroci Argentinci, ali nihče nam ne more zabraniti tega, da bi jih ne smeli učiti tudi maternega jezika, spoznavati jih z običaji in kraji koder žive oz. so živeli njih roditelji in pa spoznavati jih z zemljepisom slovenske zemlje, brez ozira državnih mej. Delati moramo na to, da se otroci ne bodo sramovali svojega porekla, da bodo s ponosom lahko rekli, da so potomci Slovencev, da so njih starši tudi sinovi kulturnega naroda, ne samo Španci, Italijani, Nemci in drugi.

Dragi rojaki! Nedelja 6 novembra, naj pomeni manifestacijo slovenskega naroda in slovenske misli, zato ta dan vsi na prireditev naše dece.

Na svidenje!

PIKNIK

Slovensko delavsko društvo "Triglav" vabi na prvo poletno zabavo, Piknik, ki se bo vršila v nedeljo dne 13. novembra na "Quinti Bertolotto", Av. O. Lagos in Uriburu.

Rojaki in rojakinje! Ne zamudite tega lejega izleta, na katerem bomo imeli spet priložnost navžiti se svežega zraku in svobodnega gibanja v prosti naravi.

Na programu so vsakovrstne igre kot tek otrok, deklet in fantov; tek v vreči, vlečenje vrvi itd. Kdor bo prispel prvi, bo deležen lepe nagrade. Vse prijatelje in znance našega društva vljudno vabi

Odbor.

PREMESTITEV DRUŠTVENIH PROSTOROV

Slovensko delavsko društvo "Triglav" naznanja vsem članom in prijateljem društva, da je preselilo svoje prostore začasno iz ul. Corrientes 1662 v ul. Ayacucho 5335, Saladillo.

To je seveda samo začasno, ker društvo je že pričelo z graditvijo lastnega doma in kakor hitro bo dograjen, se bo preselilo za stalno vanj.

Franc Mezgec, tajnik.

"NAŠ DOM"

Tako se imenuje glasilo G.P.D.S. v Villi Devoto, ki izhaja od časa do časa in čigar druga številka je te dni zagledala luč sveta. Devotčani s tem posnemajo "Ljudski oder", ki tudi izdaja svojo društveno revijico "Njivo".

Obe sta namenjeni predvsem članstvu, ki najde v njih priliko, da v njih razpravlja seveda predvsem o takšnih vprašanjih, ki zanimajo njegovo organizacijo in ki bi v glasilu, katero je namenjeno vsej izseljenski javnosti, ne mogla najti prostora. Takšne društvene revijice so najbrž za organizacije, ki jih izdajajo, koristne, saj bi jih sicer ne.

Mi nimamo seveda nič proti tem društvenim publikacijam, marveč jih celo z veseljem pozdravljamo, če imajo služiti napredku kolonije. Zavrniti pa moramo očitek, ki nam ga nekateri iz ne vemo kakšnih namenov delajo, da so te revije zato potrebne, ker Slovenski list ni na razpolago vsem organizacijam. Ta očitek ni pravičen. Naš list je na razpolago vsakemu našemu društvu, čigar delovanje je za našo skupnost koristno, a na razpolago je seveda samo v onih mejah, v kolikor razpolaga s prostorom za društvene objave, in pa pod pogojem, da ga društva ne izrabljajo, marveč da z njim sodelujejo. Takšnega sodelovanja pri neki organizaciji, ki se sedaj pritožuje, nikoli ni bilo. Kako more potem zahtevati, da bi list brezplačno objavljal dolge društvene historije, ki zanimajo le omejen krog njegovih čitateljev? List je odvisen od naročnikov, ki so le v prav malem številu člani te ali one organizacije, in torej ne more biti brezpogojno in v vsej svoji razsežnosti na razpolago temu ali onemu društvu, ki napram listu, od katerega zahteva usluge, ni nikoli pokazalo dobre volje.

IZ UREDNIŠTVA IN UPRAVNIŠTVA

J. Z., Chaco. — Kot poročate, se nahaja Ivan Giss iz Apotina, ki ga išče potom našega lista kr. poslaništvo, v Chacu, Resistencia, almacen esq. Castelli y S. Peña. Naročnino od dveh pesov prijeli. Hvala!

B. J., Avellaneda. — Bomo pogledali kako je z naslovom. Zaostale številke Vam bomo dostavili. Pozdrav!

A. P., Córdoba. — Naročnino smo prejeli v redu. Pozdrav!

Družba sv. Rafaela, Ljubljana. — Vaši želji smo ugodili. Sprejmite izraz našega spoštovanja!

J. P., Ing. White. — Prav je, da priznate resnico. Mi nismo Vam nič zamerili, a si ne dovolimo, da bi se nam vedoma delala krivica. Najlepše pozdrave in nasvidenje!

J. K., Montevideo. — Naročnino smo prejeli v redu. Hvala za novega naročnika. Poizkusite nam pridobiti še katerega. Pozdrav!

A. C., Mar del Plata. — Glede naročnine vzeli na znanje. Vaši prošnji smo ugodili. Pozdrav!

K. D., Martinez. — Sedaj dobiva vaša prijavljenka v redu list. Naročnino smo tudi dobili v redu. Da ste nam zdravi!

M. Ž., Tandil. — Hvala za nove naročnike! Če bi se vsi tako potrudili kot se Vi, bi imeli takoj tisoč novih naročnikov, a večina naših ljudi je dobrih samo za kritiziranje in s čakanjem križem rok, sami pa so radi lepo komod. Zato smo Slovenci vedno zoperstavljeni. In vedno bo tako, če si ne bomo z združenimi močmi eden drugega podpirali. Naročnino za vas in za ostale tri naročnike smo prejeli v redu. Poizkusite če nam morete v Tandilu dobiti še kaj novih naročnuikov, saj Slovencev more biti tam precej. Sprejmite naše pozdrave!

P. A., Brazil. — Naročite se na list. Za oznanilo bi potem zadostovalo. Pozdrav!

L. P., Chaco. — Naročnino smo prejeli v redu. Bomo oddali kot želite. Pozdrav!

M. F., Tartagal. — Naročnino smo prejeli v redu, a ker niste navedli naslova, nismo vedeli komu pripisati. Pozdrav!

F. C., Brasil. — Za to številko došlo prepozno. Sprejmite naše pozdrave!

HIMEN

V soboto se poročita gčna. Tereza Baloh, doma iz Greginja, in g. A. Lavrenčič, ki je tudi s Primorskega doma. — Čestitamo!

IŠČE SE

Anton Cesar išče svojega sorodnika Franca Kastelica, ki je star 25 let, doma iz Smoline vasi pri Nivem mestu. Vslužben je bil na nekem jugoslovanskem tovornem parniku, a ga je menda ostavil v Brazilu ter odšel v notranjost dežele na neko chacro. Kdor bi kaj vedel o njem, ali če sam čita tele vrstice, naj sporoči na uredništvo Slovenskega lista. Starši doma bi radi vedeli, če je še živ. Tajnost njegovega naslova seveda zajamčena.

BATUJSKI ŽUPNIK UMRL

V zadnjem listu smo poročali, da je bil pri avtomobilski nesreči težko ranjen batujski župnik Ignacij Leban. Pravkar pa smo prejeli vest, da je župnik Leban težkim poškodbam podlegel. Njegov pogreb je bil zelo veličasten. Udeležilo se ga je 70 duhovnikov ter veliko naroda iz vseh bližnjih krajev.

Podrobno bomo pisali o tem, ko prejmemo natančnejše poročilo.

SMRTNA KOSA

V Trstu je preminula dne 3. oktobra ga. Frančiška Vrh, ki je bila zelo priljubljena in spoštovana v šentjakobskih krogih. V Trstu zapušča hčerko Olgo poročeno Bugnić ter zeta, tu v Argentini pa hčerko Pavlo in zeta Bunca, ki živita v Caserosu. Pokojnica je imela 53 let in je podlegla paralizi.

Užaloščenim izrekamo iskreno sožalje, pokojnici pa bodi ohranjen blag spomin.

BRAZIL IN NEMČIJA

Od zadnje integralistične vstaje v Riu de Janeiru ni več prisrčnih odnosov med brazilijansko in nemško vlado. Zamere so nastale, ker so se bili v vstajo vmešali tudi v Brazilu živeči Nemci in sicer celo taki, ki niso bili tuji nemškemu poslaništvu. Nastalo je napeto ozračje, radi katerega je nemški poslanik von Ritter sklenil iti za nekaj časa na dopust v Nemčijo. Preden je utegnil razmišljati o povratku, je brazilijanska vlada sporočila v Berlin, da von Ritterjaa ne želi več videti v Riu. Na to sporočilo so pa seveda Nemci odgovorili s tem, da so brazilijanskemu poslaniku sporočili, naj bi domov šel. Napetost je s tem narasla in utegne dovesti tudi do popolne prekinitve diplomatičnih odnošajev med obema državama.

Predavanje o Jugoslaviji na Dock Sudu, ki mu je prisostvoval tudi minister Dr. Izidor Cankar (1)

Franjo Punčec

"SLOVENSKI DOM"

Prosvetno, Gospodarsko in Podporno Društvo

Gral. Sesar Diaz 1657 Buenos Aires

Vabi

— na —

DOMAČO ZABAVO

ki se bovršila v nedeljo, dne 23 oktobra t. l. popoldne, v društvenih prostorih.

K veliki udeležbi vljudno vabi

ODBOR

Kje je dvorana?

KJER SE BO VRŠILA PRIREDITEV

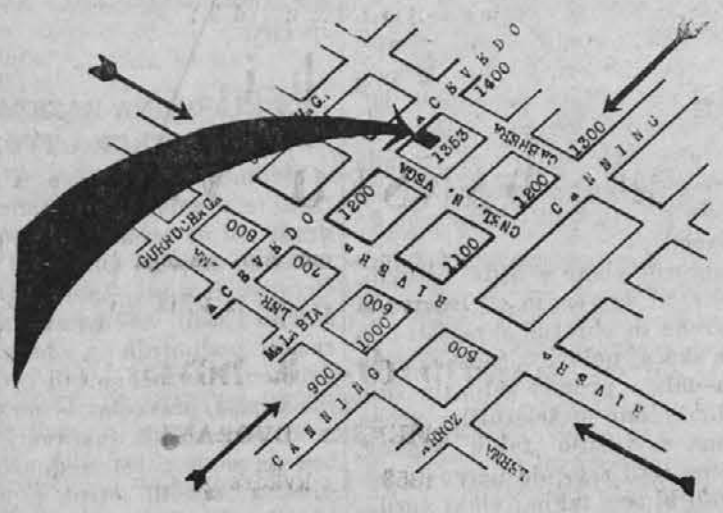

PRAKTIČNE ZVEZE IZ VSEH DELOV MESTA DO DVORANE:

Tramvajska zveza po Riveri. — 87 Chacarita-Tetiro, 94 Chacarita-Plaza Mayo, 95 Chacarita-Chacabuco y Moreno, 96, 97, 87.

Omnibusi po Riveri. — Buenos Aires Villa Pueyrredón-Pl. Mayo, 4 Ciudad de Buenos Aires V. Pueyrredón-Chacarita P. Mayo. General eBlgrano Chacarita-Constitución. 87 ki vozi Retiro-Lope de Vega-Palomar.

Colectivos po Riveri. — 13 V. Pueyrredón-Aduana, 15 V. Pueyrredón Chacarita-P. Mayo.

Tramvajska zveza po Canning. — 89 Flores-P. Italia. 87 Chacarita-Retiro.

Omnibusi po Riveri. — Buenos Aires Villa Pueyrredón-Pl Mayo, 4 Chicago-Pl. Italia-Retiro, 12 de Octubre, Puente Alsina-Pl. Italia. Unión Comercial, Flores-Pl. Italia, 89 Honduras-Caballito-Flores-Pl. Italia-Retiro.

Colectivos po Canning. — 23 Lacara-Retiro.

Slovenci doma in po svetu

Brunnerjeve tekstilne tovarne v Podgori zopet oživele

V Podgori pri Gorici se nahajajo, kakor je znano, velike tekstilne tovarne, ki jih je prej imela v rokah družba Brunner, a so prešle l. 1931 v roke Trgovske italijanske banke. Toda v letih krize je ta industrija zelo trpela in je bilo l. 1933 zaposlenih komaj 140 delavcev. Kmalu pa se je začel položaj boljšati in l. 1937 so tovarne zaposlovale že 500 delavcev, l. 1938 pa 800. V zadnjem času so tovarne dobile velika naročila s strani države in bodo tako zaposlile zopet večje število novih delavcev.

UMETNO JEZERO PRI KRAGUJEVCU

Veliko umetno jezero so zajeli na reki Grošnici pri Kragujevcu. Z deli so pričeli pred dobrimi petimi leti, kajti pokazala se je potreba, da je treba na vsak način dati takemu mestu, kakor je Kragujevac, zadostno količino zdrave pitne vode. Stari kragujevski vodovod je zadostoval za tolikšne potrebe, kakor jih je imelo to mesto pred 30 leti kot še neznatno podeželsko mestece. Po vojni se je mesto naglo razvijalo, še bolj pa se je razvijala v mestu industrija. Prebivalstvo je zahtevalo zdrave vode v neomejeni količini. Stari vodovod tega ni mogel dajati, ker se je zajel le majhen studenček. Zato so sklenili postaviti na reki Grošnici velik jez. Stvorili so z njim umetno jezero, ki bo za dolga desetletja še tako naglega razvoja mesta zadostovalo. Načrte je izdelal bivši rektor beograjske univerze Mitrović. V nedeljo 25. septembra so jez blagoslovili.

NOV MOST PREKO VARDARJA

Nov veliiki moderni most preko Vardarja bo dobilo Skoplje. To bo za mesto, ki je središče Južne Srbije, šele tretji most, čeprav vlada v mestu velik promet. Most bo dolg 94 m, širok pa 15 m. Na obeh straneh bosta hodnika za pešce, široka po 3 m. Veljal bo tri milijone dinarjev ter bo nosil ime kneza namestnika Pavla. Ves gradbeni materijal bodo dobavile samo domače tvrdke.

FILMSKI IGRALEC BO GOSTOVAL V JUGOSLAVIJI

Znani filmski igralec in mojster Francoz Harry Bauer bo prišel na gostovanje v našo državo ter se bo najprej ustavil v Zagrebu. Bauer bo pripeljal s seboj svojo igralsko skupino. Točni dan gostovanja še ni določen, pač pa je znano le to, da bo Bauer uprizoril v Zagrebu dva do tri gledališke igre. V Zagrebu vlada za to gostovanje velikansko zanimanje.

Gonja proti Židom v Trstu se nadaljuje

Akcija proti židom v Trstu se sistematično nadaljuje. Te dni so podali ostavke na svoja mesta predsedniki zavarovalnih društev "Assicurazioni generali" in "Riunine Adriatica" Edgardo Morpurgo in dr. Arnaldo Frigessi di Ratalma, poleg njih pa tudi večje število članov uprave. Mesto njih je bil pri prvi družbi imenovan za predsednika bivši finančni minister grof Volpi di Misurata, pri drugi pa sedanji poslanik v Washingtonu Fulvio Suvich. Tudi na Reki se vrši čiščenje in so v mestu našteli 36 Židov. Vendar pa je na Reki večji del teh Židov Madžarov in deloma Jugoslovanov ter bodo morali zato postopati proti njim le v posameznih slučajih.

POKOPALIŠČE SREDPOLJE (REDIPULJA) PREUREJENO

Pokopališče Sredpolje (Redipuglia) je bilo v zadnjih letih popolnoma preurejeno in olepšano ter ga je ministrski predsednik Mussolini pri zadnjem obisku svečano otvoril. Na pokopališču, ki je največje vojaško pokopališče na naši zemlji, leže tudi posmrtni ostanki vojakov, ki so bili pokopani na drugih pokopališčih, pa so jih ob preurejevanju prenesli v velikansko novozgrajeno kostnico v Sredpolje.

OBRTNIŠKA RAZSTAVA V BEOGRADU

Veliko obrtniško razstavo prirejajo beograjski obrtniki v paviljonih beograjskega velesejma. Razstava se je odprla 8. oktobra ter bo trajala 18 dni. V prvi vrsti bodo razstavili predmete, ki naj pokažejo sodobnost proizvodov jugoslovanskih obrtnikov, seveda v prvi vrsti srbskih. Dalje bodo prikazali razvoj obrtništva od vseh začetkov do danes, ki ga bodo ponazarjale socialne razmere med obrtniki. Končno bodo razstavili tudi vse obrtniške liste in stanovsko literaturo. Na razstavo so Beograjčani povabili vse obrtnike iz naše države.

SENATOR STEVANOVIĆ UMRL

V Beogradu so 27. septembra pokopali pokojnega senatorja Milutina Stevanovića, ki je v starosti 50 let nenadoma umrl. Pokojni je bil dober organizator in časnikar, ki je po vojni ustanovil tiskarniško podjetje "Vreme" in začel izdajati tudi velik dnevnik. Najprej je bil predsednik upravnega odbora tega podjetja in njegov ravnatelj, kasneje pa po povečanju delniške glavnice v podjetju pa je postal generalni ravnatelj. Stevanović je bil skromen delavec, ki je stopil v aktivno politično življenje šele letos, ko je bil spomladi imenovan za senatorja.

PRIDELEK TOBAKA V HERCEGOVINI

V Hercegovini so zaključili z obiranjem tobaka. Letos so tamkaj posadili okrog 165 milijonov stebelc. Finančno ministrstvo je sprva odobrilo Hercegovini nasaditev 150 milijonov stebelc, toda na podlagi sadnih predpisov so smeli to število prekoračiti za 10 odst. Vsega so nabrali okrog 440 vagonov tobaka. Zaradi suše letos listi niso bili široki, pač pa je bil tobak zato čist, dober in zdrav.

NEMŠKI GOSPODARSKI MINISTER V JUGOSLAVIJI

Iz Trstena pri Dubrovniku je 3. t. m. odpotoval v Turčijo nemški gospodarski minister Walter Funk. Mudil se je v Trstenu teden dni ter v tem času obiskoval razne okoliške kraje, slednjič tudi Cetinje, kjer je bil v gosteh pri banu Ivaniševiču. Za 3| t. m. pa je bil v Dubrovniku najavljen vodja nemškega športa von Tschammer und Osten.

Tudi Ljubljana dobi grobnico

Dostojno grobnico v svetovni vojni padlih vojakov dobimo naposled tudi v Ljubljani na pokopališču pri Sv. Križu. Mestna občina je pravkar razpisala dela za zgradbo spodnjega dela grobnice, kamor bodo položene kosti žrtev svetovne vojne in tudi koroških borcev. Nad grobnico bo stal krasen mavzolej s spomeniki judenburškim žrtvam in koroškim borcem ter drugim žrtvam svetovne vojne. Vsa grobnica bo zgrajena po načrtu arhitekta Eda Ravnikarja, ki je meseca januarja pri natečaju dobil prvo nagrado. Vsa dela bodo veljala okrog 500.000 din in bodo gotova prihodnje leto. Po Vseh svetih takoj prično z izkopavanjem pozemskih ostankov žrtev in z njih prenosom v grobnico. Razpisana so tudi že tesarska, mizarska in kleparska dela za glavno poslopje Žal pri Sv. Križu, ki kaj hitro raste iz zemlje, da bomo prihodnje leto že gotovo imeli prepotrebno mrtvašnico s krasnim Vrtom umrlih.

Dr. Walter Schmidt odkril staro naselje

Naselje iz četrtega stoletja pred Kristusom je v bližini Vukovarja na bregu Gradac ob Donavi odkril slavni arheolog slovenski rojak vseučiliški profesor dr. Walter Schmidt. Z izkopavanjem je začel že pred nekaj meseci, toda šele zadnje dni so se pokazali vidni uspehi. Izkopanine so ohranjene lepo ter bodo za proučevatelje stare zgodovine nudile obilo novega materijala. Posebno dobro so ohranjeni temelji stanovanjskih hiš. Dr. Schmidt bo z izkopavanjem še nadaljeval.

CENA PLODNI ZEMLJI V VOJVODINI RASTE

Cena plodni zemlji v Vojvodini zlasti pa v okolici Subotice se je močno dvignila. Tam imajo komisijo, 2130 kupčij z nepremičninami, od ki kontrolira vsako prodajo in nakup nepremičnin, zlasti za primer, da si ne bi tujci preveč nakupili naše zemlje. Od marca je bilo samo v Subotici sklenjenih nič manj kakor katerih pa je komisija odobrila le 73. Madžari, Nemci, judje in drugi pripadniki neslovanskih narodov so sklenili 622 kupčij. Katastrstko jutro plodne zemlje je veljalo spomladi od 10.000 do 15.000, sedaj pa so cene poskočile že za 30 odstotkov.

NEMČIJA NAJBOLJŠA ODJEMALKA JUGOSLOVANSKEGA BLAGA

Nemčija skupaj z Avstrijo kupi pri nas največ blaga. S 35,38% zavzema Nemčija prvo mesto. Za njo prihaja Anglija s 13,94%, nato Češkoslovaška s 9,59%, potem Belgija in šele nato Italija s 7.18%. Izvoz v Nemčijo in Anglijo iznaša približno toliko, kakor izvoz v vse druge evropske države. Če pa primerjamo izvoz v vse države, pa ugotovimo, da je v letošnjem polletju (nanj se te številke nanašajo) najbolj narastel izvoz v Anglijo, ki je dvakrat večji kakor v istem obdobju lanskega leta. Prav do temelja drugače je s Francijo. Lani je bila na drugem mestu, letos pa na dvanajstem. Tako je torej izvoz v Francijo padel za 90%.

JUGOSLAVIJA SE BO UDELEŽILA MEDNARODNE RAZSTAVE V NEW YORKU

Tudi naša država se bo udeležila mednarodne razstave v New Yorku prihodnje leto. Organizacija in oprema našega paviljona je bila poverjena ravnatelju zagrebške državne obrtne šole Vojti Branišu. Braniš je že stopil v stike z našimi turističnimi oganizacijami, kajti naš paviljon bo urejen tako, da bo Ameriki skušal dostojno prikazati lepote našega morja in drugih krajev. Najprej bo seveda zastopana Dalmacija, za njo pa audi druge pokrajine.

Motorni vlaki se niso obnesli

Poskusne vožnje z motornimi vlaki na progi Zagreb—Sušak se niso obnesle. Nikakor niso mogli doseči brzine preko 50 km, kolikor je imajo stalni vlaki. Zato so opustili misel, da bi na tej progi vpeljali te nove vlake. Šele sedaj so menda prišli na misel, da bi se kaj takega poskusilo še na progi od Zagreba do Ljubljane.

Te motorne vlake so sedaj ustavili. Te vlake, ki so vožnjo od Beograda do Zagreba in obratno skrajšali po času za skoraj polovico, je železniška uprava dala v promet zato, da vidi, kako in koliko je železniška proga spodobna za vožnjo takih vlakov, drugič pa tudi zato, da ugotove, koliko ljudi bi se s takimi vlaki vozilo. Kakor pravi uprava, sta se obe pričakovanji izpolnili. Proga je za hitre vožnje sposobna, pa tudi potnikov je bilo povprečno zadosti, kaže, da bo naša država za prihodnje leto kupila tri garniture motornih vlakov, kajti dve bosta redno vozili, a tretja bo za rezervo. To bo veljalo kakih 6 miljjonov dinarjev. Motorni vlak, ki je do sedaj vozil je odrinil nazaj v Italijo, kajti do sedaj so vršili z njim le poskuse ter je dala vlak na razpolago neka italijanska tovarna.

KRIŽANA DREVESA HITRO RASTEJO

Posebna "ekspresno" rastoča drevesa so vzgojili v drevesnici sarajevske gozdne uprave, posrečilo se jim je namreč najprej križati jesen in topol z drugim vrstami gozdnih dreves ter doseči, da je drevo vsako leto zrastlo v višino za dva metra. Podoben uspeh je imel pri svojih poskusih tudi neki japonski profesor, katerega so proslavljali mnogi svetovni časopisi. Sarajevskim strokovnjakom pa se je posrečilo, da so vzgojili tudi tak hrast, ki je v dveh letih dosegel višino štirih metrov. Izračunali so, da ta nova skrižana drevesa rastejo za pet — do desetkrat hitreje kakor gozdna. Ta veliki uspeh, katerega velikih koristi za narodno gospodarstvo je zaenkrat še težko predvidevati, je v čast domačim strokovnjakom in znanstvenikom.

DALMATINSKO GROZDJE JE KISLO

Skoraj vsi dalmatinski vinogradniki so zaprosili za podelitev breztrošarinskega sladkorja za slajenje vinskega mošta. Letos so namreč večino grozdja zaradi neugodnega vremena obrali prej, preden bi do kraja izzorelo. Poročajo, da ima grozdje v pretežni večini sladkorja od 12 do 17 odstotkov, le na otokih Hvar in Vis se suče ta odstotek okrog 20. aBnska uprava je poslala zaenkrat že nad 1000 prošenj v finančno ministrstvo.

GUSLAR JAČIMOVIĆ GRE V AMERIKO

Narodnega guslarja in pevca narodnih pesmi Svetislava Jačimovića iz Srbije je te dni presenetilo povabilo iz Amerike, da bi prišel tjakaj in zaigral ter zapel nekaj svojih pesmi za gramofonske plošče. Poziv pove, da se tudi v Ameriki zanimapo za srbske narodne pesmi. Jačimović spada po pisanju prestolniškega časopisja med najboljše srbske narodne pevce, ki zna tudi dovršeno skladati samostojne verze in pesmi. Jačimović je povabilo seveda rad sprejel.

MEDNARODNA RAZSTAVA ZA ZAŠČITO OTROK OTVORJENA

Mednarodno razstavo za zaščito otrok je v soboto 1. oktobra v Beogradu odprl minister za socialno in narodno zdravje Dragiša Cvetković. Pri otvoritvi se je zbralo precejšnje število ljudi, večinoma zastopniki raznih podpornih in humanitarnih društev. Navzoči so bili tudi zastopnik kralja, pravoslavne cerkve in raznih zdravniških institucij. 2. oktobra pa se je začel mednarodni kongres za zaščito otrok v prisotnosti kraljice Marije.

SPLITSKA LADJEDELNICA BO GRADILA NOVE LADJE

Splitska ladjedelnica je dobila naročilo od vojnega in mornariškega ministrstva, naj zgradi novo vojno ladjo, ki bo nekoliko večja od naše dosedanje največje vojne ladje "Dubrovnik" (znana iz nesrečne poti kralja Aleksandra v Francijo). Hkrati je finančno inimstrstvo v splitski ladjedelnici naročilo tudi več motornih ladij za obmorsko finančno službo. S tem je odstranjena nevarnost, da bi več sto delavcev v splitski ladjedelnici izgubilo svoje delo.

Frančišek Hušpaur

DIPLOMIRANI LEKARNAR IN KEMIČAR

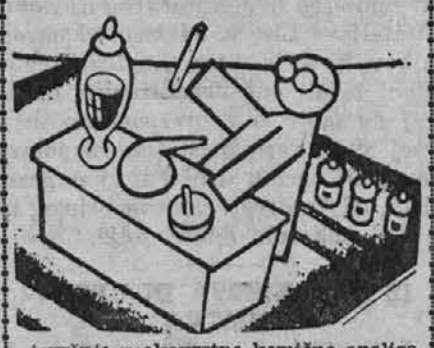

izvršuje vsakovrstne kemične analize po zelo nizkih cenah, svojim starim klijentom pa popolnoma brezplačno. Odjemalcem iz notranjosti dežele pošilja analize potom pošte. Prepričajte se o svojem zdravju, analizirajte si kri in orino!

FACUNDO QUIROGA 1441
DOCK SUD

FOTOGRAFIJA
"LA MODERNA"

Edina in najbolj poznana fotografija v slovenski koloniji

Sporočam slovenski naselbini, da bom ob priliki 25 letnice moje fotografske obrti, vse preuredil ter razstavil moje delo, kjer se bo lahko vsak prepričal o mojih neprekosljivih izdelkih.

VELIK POPUST PRI FOTOGRAFIRANJU

Ne pozabite

FOTO "LA MODERNA"
S. SASLAVSKY
Av. SAN MARTIN 2579
Telefon: 59-0522 - Bs. Aires

AKO HOČETE BITI ZDRAVLJENI OD ODGOVORNEGA ZDRAVNIKA
zatecite se k
Dr. A. GODEL
AKUTNE, KRONIČNE BOLEZNI IN NJIH KOMPLIKACIJE, ZDRAVLJENJE PO FRANCOSKIH IN NEMŠKIH NAČINIH
KRVNE IN KOŽNE BOLEZNI
ZA SLOVENCE PRVI PREGLED BREZPLAČNO
Ženske bolezni, bolezni maternice, jajčnika, prostate in neredno perilo. — Specijalisti za pljučne, srčne, živčne in reumatične bolezni
ŽARKI X — DIATERMIA — ANALIZE
Sprejema se od 9 do 12 in od 15 do 21 ure.
GOVORI SE SLOVENSKO
CALLE CANGALLO 1542

KROJAČNICA MOZETIČ

Če si nameravaš kupiti novo obleko, pridi in oglej si vzorce in blago v moji krojačnici, za kar Ti gotovo ne bo žal, kajti imam vsakovrstnega blaga najnovejše mode. Blago trpežno in prvovrstno, delo pa po najnižji ceni. — Poleg tega imam v zalogi tudi srajce, klobuke ter sploh vse moške potrebščine po cenah kot jih ne dobiš nikjer drugje. — Pridi in prepričaj se sam!

OSORIO 5052 (Paternal) - Buenos Aires

PROMET V TRSTU SE DVIGA

Promet v tržaški luki se po italijanskih statistikah dviga. Tako je v prvi polovici letošnjega leta znašal ves trgovski promet 1 milijon 660.500 ton, dočim je lani v istem času znašal 1,542.000 ton. Lansko leto je znašal celokupni promet 3,154.000 ton. V letu 1936 pa komaj 2,245.000 ton. Kakor kaže, bo letošnji promet še večji kot v letu 1937.

NOVA FAŠISTIČNA PALAČA V TRSTU

V Trstu se bo zgradila v najkrajšem času velika in lepa palača fašistične mladinske organizacije "Gil" (Gioventú italiana del littorio). Občina je v ta namen iz svojega proračuna dajala po 1 milijon in pol lir letno od leta 1933. Palača bo vsa iz marmorja in klesanega kamna ter bo zelo monumentalna.

CESTNA DELA MED SPLITOM IN TROGIRJEM KONANA

Te dni so bila dogotovljena dela pri rekonstrukciji ceste med Splitom in Trogirom. Nova cesta je betonirana ter dolga 18 km. Država je za ta dela dala 11,600.000 din. če bi bila dela razpisana sedaj, bi cesta veljala najmanj 20 milijonov din. — Na Sušaku bo država gradila novo pristaniško skladišče. Razpisana so že prva dela v vrednosti okoli 1,400.000 din.

RAZNE NESREČE

Med Munami in Starado v Istri grade novo cesto. Pri teh delih sta bila že delj časa zaposlena Ivan Ovčarič in Josip Butkovič. Polir je ta dva poslal, naj gresta očistiti mino, ki ni eksplodirala. Ko sta mino do polovice očistila, je nenadoma eksplodirala in oba delavca hudo ranila. Butkoviču je izbilo tudi desno oko. Na cesti v bližini Mašuna pod Snežnikom se je prevrnil tovorni avto, last ttrgovca Lamfreda iz Matulj. Človeških žrtev k sreči ni bilo. — Pri železniškem mostu na Opčinah je avtomobil povozil 60 letnega pismonošo Škabarja. Škabar ima zlomljeno roko in hude rane na glavi. — V Trstu je pri delu zemlja zasula 28 letnega Jakoba Jakca, zidarja. Tovariši so ga izkopali še živega, vendar hudo ranjenega. — S kolesa je padel Franc Brundula iz Sežane. pretresel si je možgane. — V Zabavljah je padel s kolesa 28 letni delavec Anton Čehovin in se smrtnonevarno poškodoval. — Pri Senožečah je padel s kolesa 25 letni čevljar Ferfila iz Potoč. — S kolesom v zid se je zaletela 18 letna Svetka Štoka in se hudo poškodovala. — Z močnikom se je močno oparil 12 mesečni otrok Marij Štokovac v rstu. — V tržaško bolnišnico so pripeljali 60 letno Antonijo Krenotičevo, ki ima zlomljeno nogo, in pa 37 letnega Marija Čoka, ki ima hude rane na nogah.

VAS SOZE JE DOBILA CERKEV

Vas Soze, ki spada pod župnijo Trnovo, doslej ni imela svoje cerkve. Letos pa so sezidali lično cerkvico, katero je blagoslovil trnovski dekan. Pri blagoslovitvi je bla navzočna velika množica ljudi od blizu in daleč. — Podružno cerkev sv. Trojice v Trnovem bodo popravili. Bila je vsa povojna leta zelo zanemarjena. Ob prihodu Italijanov so jo zasedli vojaki, ki so imeli v njej nekaj časa tudi skladišča sira in drugih živil. Trnovčani so se že neštetokrat zavzemali za temeljito popravilo in obnovo cerkve, sedaj so to, kakor vse kaže, dosegli.

"SLOVENEC" SE JE POVEČAL

"Slovenec", ki je v zadnjih letih po svoji notranji ureditvi in informativnosti lepo napredoval je z oktobrom letošnjega leta stopil v novo dobo. Odslej bo imel vsak delovni dan najmanj 10 strani. Običajno je "Slovenec" imel doslej ob delavnikih po 8 strani. Povečanje obsega se bo občutno poznalo tudi pri njegovi ureditvi, saj bo marsikaj, kar je doslej odpadlo, moglo še priti v list.

ZDRAVILIŠČE ZA JETIČNE NA GOLNIKU BO POVEČANO

Še to jesen bo uprava bolniških fondov prometnega osebja začela graditi ob sedanjem glavnem poslopju zdravilišča na Golniku poseben paviljon, ki bo imel prostora za 60 postelj, z vsemi pritiklinami. Uprava zdravilišča pa bo med sedanjim glavnim poslopjem in novim paviljonom zgradila zvezno poslopje, v katerem bodo vsi zdravniški prostori, kakor operacijske dvorane, laboratoriji, ambulante in rentgenske preiskovalnice.

RAZSTAVA SLOVENSKE KNJIGE V LJUBLJANI

V nedeljo 2. oktobra so odprli v Ljubljani razstavo slovenske knjige. Razstava obsega 3.000 najboljših in najlepših književniških del, ki so izšla od osvobojenja do danes. Zanimivo pa je, da smo Slovenci v zadnjih 20 letih imeli nad 12.000 slovenskih književnih izdaj. Razstava je vsa zanimiva in je deležna lepega obiska.

IVAN REJA UMRL

V Trstu je umrl Ivan Reja, posestnik in trgovec iz Kozane pri Gorici, oče docenta in vodje meteorološkega zavoda na ljubljanski univerzi.

KNEŽAK JE DOBIL NOVEGA PODEŠTATA

Knežak, septembra 1938. — Občinska uprava v Knežaku je razvpita ne samo po reški pokrajini, ampak tudi drugod. Številni podeštati, ki so se vrstili drug za drugim, so tudi odhajali drug za drugim, a knežki občini so ostajali dolgovi. Pred kratkim je imenoval reški prefekt novega poudeštata za občino v Knežaku in sicer bivšega dolgoletnega tajnika fašistične stranke v Trnovem, odnosno Ilirski Bistrici, učitelja Vigliantija. Istočasno je premeščen na šolo v Knežaku skupno z ženo, ki je prej učiteljevala tudi na deški ljudski šoli v Trnovem.

Za tajnika fašistične stranke v Trnovem pa je bil imenovan bivši ravnatelj ljudske šole v Trnovem.

SLABA LETINA

Il. Bistrica, septembra 1938. — Letošnje čudne vremenske prilike, ki so skozi vse leto nagajale našemu kmetu, so večinoma vzrok slabemu letošnjemu pridelku. Po nekod tvori izjemo le pšenica, katere so skoro povsod veliko več pridelali kot lani, pa tudi nekatera druga žita se niso slabo obnesla. Venda so zadnje vremenske neprilike, to je večen dež, marsikomu skoro uničile žito. Kajti kmetje so utegnili le požeti žito, ne po spraviti ali vsaj ne suhega. Zato je nevarnost, da bo žito strohnelo ali posklilo. — Krompirja bo letos zelo malo. Spomladi ga je najprej uničil hud mraz, potem ga je zatrla suša, sedaj spet dež nagaja. Marsikje je opaziti, poleg posušene in ovenele krompirjevke na njivi, sveže krompirjevo cvetje. — Ravno tako ne bo skoro nič fižola, ki ga je spomladi uničila suša, sedaj pa večno deževje. — Tudi letina sena je letos zelo slaba, pridelka bo komaj za polovico od srednje dobre letine. Otava je sicer lepo obetala, toda kakor kaže, jo ne bo mogoče pokositi, še manj pa spraviti v senike. Zadnja leta so kmetje začeli opuščati mlatenje žita doma in na roke. Večino žita so omlatili na mlatilnih strojih. Letos pa so se tega skrbno izognili.

KRUH V VASEH

Trnovo, septembra 1938. — O kruhu se menda ni toliko govorilo in pisalo niti v svetovni vojni kot se zadnje čase pri nas. Sicer se je enotna vrsta kruha, odkar je bila letošnja žetev precej zboljšala tako, da ga oni, ki niso bili nikoli vajeni črnemu kruhu, prav radi jedo. Tudi tako imenovana enotna črna moka je boljša kot je bila v začetku. Vendar ne glede na to kaj je dovoljeno in kaj ni, kakšna sme biti moka in kakšen kruh, po naših vaseh niso letošnje leto poznali ne krušne moke ne kruha. Za zajtrk je imela večinoma kmečkih družin koruzni močnik ali pa kašo, včasih polento, neredko pa tudi krompir. Lanska letina žita je bila pičla; kar so pridelali doma, so porabili že čez poletje in v jeseni tako, da za zimo in do nove žetve ni ostalo več ničesar. Žito, ki se ga prav za prav za privatno rabo niti ne more dobiti in pa moka sta tako draga, razmere po naših vaseh obupne tako, da večina družin ni skoro celo leto imelo kruha.

IZLET V LJUBLJANO

Ljubljana, septembra 1938. — Na jesenski ljubljanski velesejem je pripeljalo večje število avtobusov naše rojake iz raznih krajev Julijske Krajine. Samo iz Gorice je naenkrat odpeljalo 5 autobusov, trije z Goričani in Vipavci, dva z Idrijčani in okoličani. S Kanala in Tolmina so prišli z vlakom. Izletniški avtobusi pa so prišli tudi iz reške pokrajine in s Tržaškega. Poleg tega je obiskalo Ljubljano v dnevih velesejma vse polno rojakov z rednimi potnimi listi, ki so izkoristili nedeljske turistične karte. Škoda, da naši rojaki niso bili obveščeni, da je naša država dovolila za to priliko brezplačen vizum, italijanska železniška uprava pa znaten popust.

STROGE ODREDBE

Reka, septembra 1938. — Za skupne izlete z autobusi ali pa tudi z železnico so oblasti izdale stroge ukrepe. Predvsem mora seznam udeležencev izleta romati v Rim, kjer šele dokončno ugotove, kdo sme in kdo se ne sme udeležiti izleta. Trde, da so te povsem nove odločbe v zvezi z znanimi ukrepi proti Židom.

*

Ljubljana. — Za zadnje dneve velesejma je bil napovedan prihod večjega števila avtobusov z izletniki iz raznih krajev Julijske Krajine, ki pa jih ni bilo. Interesenti so sporočili svojcem, da morajo oblasti seznane izletnikov poslati na pristojno ministrstvo v Rim.

Buje. — Anton Benčić iz Krasice star 67 let, se je na tržaški ulici spotaknil in tako nesrečno padel, da si je zlomil nogo.

Iz naše zgodovine: Napoleonova Ilirija

Ko so Francozi pridrli pod generalom Napoleonom Bonapartejem iz Italije v Gornjo Štajersko, je bil sklenjen mir l. 1797 v Campo Formio, ker je Avstrija za izgubljeno Belgijo in Lombardijo dobila večino ozemlja beneške republike, ki jo je Napoleon uničil. To ozemlje beneške republike je obsegalo Benečijo do Adiže, Istro, Kvarnerske otoke, Dalmacijo in Boko Kotorsko. Leta 1805 pa je morala Avstrija v bratislavskem miru odstopitti Napoleonu Dalmacijo in Istro z otoki. Leta 1806 je zasedel Dalmacijo do Neretve, od koder je hotel prodiratti proti Rusom v zvezi s Turki, toda Rusi so s Črnogorci zavzeli Boko Kotorsko. Pri tej priliki je Napoleonov general Lauriston zasedel Dubrovnik. Zadar je bil glavno mesto in od tu je upravljal Dalmacijo in Istro Benečan Visco Dandolo. Leta 1807 je dobil s tilžiskim mirom Boko Kotorsko, 1808 je ukinil dubrovniško republiko in jo združil z Dalmacijo. Tu je izvedel važne reforme: Kmet je postal lastnik zemlje. Uvedla se je pošta in gradile ceste, osnovale so se osnovne šole, gimnazije in v Zadru visoka šola. Tu je izhajal v hrvatskem in italijanskem jeziku tednik "Il regio Dalmata — Kraljski Dalmatin (1806—1810), ki je prvi hrvatski časopis. Leta 1809 je v schönbrunnskem miru igubila Avstrija še Istro, Goriško, Trst in beljaško okrožje na Koroške ter vojaško in civilno Hrvatsko južno od Save in vzhodno od Une. Vse to je Napoleon s prej beneško Istro in Pustriško dolino združil v posebno upravno celoto, ki jo je imenoval Ilirijo ali Ilirske pokrajine. Sedež te nove pokrajine je bila Ljubljana, kjer je stoloval generalni guverner maršal Marmont. Leta 1810 je začel namesto prej imenovanega hrvatskega časopisa izhajati v Ljubljani uradni list "Télégraphe officiel des provinces Illyriennes" v francoskem, nemškem, italijanskem in srbohrvatskem, nekaj časa tudi v slovenskem jeziku. Narodni jezik se je uvedel v osnovne šole. Ustanovili so dalje 25 gimnazij in 9 licejev ali višjih gimnazij. V Ljubljani je bila ustanovljena tudi centralna šola v današnjem smislu vseučilišče. 15. aprila 1811 je bila Ilirija z organizacijskim dekretom razdeljena na šest civilnih provinc: Kranjska, Koroška, Istra, Hrvatska, Dalmacija, Dubrovnik in Vojno Hrvatsko. Province so se delile na distrikte, ti pa zopet v kantone in občine. Francoski zakonik (Code Napoleon) je prinesel enakost državljanov, tlaka in desetina sta bili odpravljeni, toda novi davki (fronki) so osovražili ljudstvu Francoze. Mnogo se je udejstvoval v tej dobi francoske okupacije naše zemlje Valentin Vodnik, ki se je kaj kmalu zavedal važnosti francosče vlade. Postal je ravnatelj ljubljanske gimnazije in nadzornik za ljudske šole. Ker ni bilo potrebnih slovenskih učnih knjig, jih je sam napisal pet. Najvažnejša knjiga med temi je njegova slovnica. Francozom v čast pa je zapel "Ilirija oživljena". Ko je bil Napoleon 1812 leta poražen v Rusiji, so 1813. avstrijske čete zasedle Ilirijo. Leta 1815. je dunajski kongres prisodil Ilirijo Avstriji. Dalmacija je bila kot posebna kraljevina podrejena Dunaju, iz ostalih dežel, razen Vojne Krajine, pa so uredili 1816 kraljestvo Ilirijo z gubernijama v Ljubljani in Trstu. Leta 1822 pa se je civilna Hrvatska podredila Zagrebu in Kvarnerski otoki Istri. Leta 1825 je bilo pridruženo Iliriji tudi celovško okrožje.

Kaštel v Dalmaciji, zgodovinsko mesto iz turških časov

Dobravlje. — Umrl je Lojze Hrobat po dolgi in mučni bolezni. Sožalje!

*

Gorica. — Vojašnice sv. Marka v Gorici bodo razširili. Mestni svet je že odobril nakup zemljišča na katerem bodo zgradili vojašnice.

*

Trst. — Avto je povozil 64-letno Terezo Rebec iz Sežane. Zlomila si je nogo v koleno.

*

Gorica. — Tržaško planinsko društvo je s sekcijo jamarjev preiskalo Banjško planoto. Tu so našli jamo, ki je 285 m globoka in je torej najglobja v Julijski Krajini. Doslej so odkrili v Jul. Krajini 350 jam in za najglobjo so imeli jamo pri Lipici, ki je 200 m globoka.

*

Trst. — Podivjana krava je težko ranila v trebuh 53-letno Ivano Skorja. Prepeljali so jo v tržaško bolnišnico. Njeno stanje je nevarno in zdraviti se bo morala 6 tednov.

Trst. — Umrli so: Ladonič Viktor 74 let, Furlan por. Kapelj Alojzija 43, Marolt Franc 79, Smokovič Anton 62, Ferluga Just 46, Frank vd. Kobal Frančiška 54, Dugar Gvidon 61 let star.

RESTAURANT
RECREO
"EL CAÑON"
Izvrstna domača hrana, prvovrstno pivo in vino. — Prostori z vrtom, pripravni za svadbe. — Krogljišče.
Postrežba točna.
Se priporoča lastnik
PETER BASSANESE
JUAN B. ALBERDI y Gral.
PAZ — Buenos Aires

Veliki zavod
"RAMOS MEJIA"
Venereas
ANALIZE urina brezplačno. Analize krvi. Popolno moderno zdravljenje.
SIFILIS v vseh oblikah. Popolno zdravljenje na podlagi krvne analize (914)
KOŽA: Krončni izpahi, mozoljčki. Izpadanje las. Ultravioletni žarki.
ZLATO ŽILO: zdravimo brez brez operacije in bolečin.
SPOLNA ŠIBKOST: Hitra regeneracija po prof. Cicarelliju.
ŽIVČNE BOLEZNI: Nevrastenija, izguba spomina in šibkost.
REVMATIZEM: kila, nadna, gota. Šibkost srca, zdravimo po modernem nemškem načinu.
PLJUČA: Kašelj, šibka pljuča.
ŽELODEC: upadel, razširjeni, kisline, težka prebava, bruanje, rane.
ČREVA: colitis, razširjenje, kronična zapeka.
GRLO, NOS, UŠESA, vnetje, polipi: brez operacije in bolečin.
POPOLNO OZDRAVLJENJE $ 30.—
PLAČEVANJE PO $ 5.— NA TEDEN
Naš zavod s svojimi modernimi napravami in z izvrstnimi SPECIJALISTI je edini te vrste v Argentini. — Lečenje zajamčeno. — Ugodno tedensko in mesečno plačevanje.
OD 9—12 OB NEDELJAH OD 8—12
Rivadavia 3070
PLAZA ONCE

KROJAČNICA
"PRI ZVEZDI"
Vam nudi najboljše angleško blago (SUPERLAN)
Izdelujem moške in ženske obleke. — V zalogi imam za 1938/39 leto tudi vsakovrstnega pomladanskega in poletnega blaga: za moške $ 55.—
za ženske $ 45.—
Za obilen obisk se priporača rojakom in rojakinjam
STANISLAV MAURIČ
DONATO ALVAREZ 2059
pol kvadre od Av. San Martin — Bs. Aires

Trgovina čevljev BELTRAM
Vam nudi na izbiro najbolj modernih čevljev in raznovrstnega obuvala; sportnih čevljev, poletnih copat ter šolskih potrebščin.
Se priporoča ALBERT BELTRAM
DONATO ALVAREZ 2288 vogal CUCHA-CUCHA
PATERNAL.

Trst, problem srednje Evrope in slovenski problem

O Trstu danes piše vse evropsko časopisje. Njegov položaj in pa polo žaj njegovega zaledja, ki je postal kočljiv zlasti po priključitvi Avstrije k Nemčiji, vzbuja skrbi in pozornost. Ko notranji problem pa je Trst tudi važen za Slovence, saj je za Slovenijo to mesto, brez ozira na ozko nacijonalno povezanost, okno v svet. Iz naslednjih vrst bo razvidno kako, kdaj in zakaj je mesto uspevalo in razvidni bodo tudi vzroki njegovega današnjega propadanja.

Leta 1719 je postal Trst najvažnejše pristanišče avstrijskih dežel. Dunaj mu je nadel celo kmalu naslov "Fedelissima" — najzvestejše mesto. Ta naslov je opravičen morda le v nujni potrebi Trsta po velikem zaledju, ki mu ga je tako lepo, poleg svoje politične in vojaške moči nudila Avstrija, ki je tedaj tvorila eno tno gospodarsko ozemlje, kar edino potrebuje Trst za svoj razvoj, na drugi strani pa v potrebi Avstrije oziroma v potrebi avstrijskega gospodarskega ozemlja, ki je nujno potrebovalo izhodišče na morje. za kar je bil najpripravnejši Trst. Te medsebojne potrebe so Trst in Avstrijo navezale tesno enega z drugo. Kako je bila ta vez tesna in občutljiva, se vidi iz tega, da je vsako najmanjše pretrganje zveze med Trstom in zaledjem zlasti pristanišče, nič manj pa zaledje, takoj občutilo. V letih zasedbe Trsta po Napoleonu je n. pr. padlo število prebivalstva od 37.000 na 24.000, promet pa je padel na 3 miljone florintov. Promet se je takoj nato v l. 1814 dvignil na 60 miljonov florintov, prebivalstvo v l. 1815 pa na 45.000.

Vendar pa niti ta navezanost na sebi ne bi mogla Trstu sprva preveč koristiti, kakor mu ni mogla koristiti takoj po l. 1382, če ne bi nastopile vmes druge okolnosti. Karl VI je namreč začel hitro ustvarjati lastno mornarico (prva ladjedelnica v mestu je bila ustanovljena l. 1723) in je ustanovil kot rečeno v mestu svobodno zono za promet ter se trudil na vse načine, da bi ta promet dvignil. Odločilne v tem oziru pa so bile šele odredbe za časa Marije Terezije, ki je izrekla vso luko za svobodno, je dalje uredila pristanišče ter tudi pravno stran trgovinskega in pomorskega prometa. Njene odredbe se smatrajo kot seme bodočega razvoja. In Trst se je pričel od tedaj dalje ob hirajočih Benetkah naglo razvijati.

Prosta luka, ki je nastala l. 1844, je gospodarsko podlago mesta hitro spreminjala. Iz malega sejemskega krajevnega središča, kjer se je v srednjem pa še v začetku novega veka razvijala le trgovina s Kranjsko in bližnjo Hrvaško in je bilo mesto omejeno le še na hribček Sv. Justa, se je pričel Trst razvijati v mednarodno tržišče — emporium, kjer so si pričele dežele Jadranskega, Egejskega in Sredozemskega morja ter Srednje Evrope izmenjavati svoje produkte. Drugi za Trst zelo važen dvig je nastal po otvoritvi Sueškega prekopa l. 1869, v zvezi z železniško progo, ki je bila med tem zgrajena od Dunaja do Trsta. S tem je postalo mesto tržišče za razne dele sveta. Čeprav je odplula iz Trsta prva ladja za severno Ameriko že 1783, je bila do otvoritve Sueškega prekopa tržaška trgovina skoraj izključno evropska. Z otvoritvijo tega prekopa je poleg tega postal Trst najboljše evropsko pristanišče za Orient. To je morda hotela poudariti pred kratkim italijanska vlada, ko je po zavzetju Abesinije odredila Trstu oz. njeni največji paroplovni družbi "Lloydu" edino le pomorske zveze z deželami preko Sueškega prekopa, zlasti z Abesinijo. To pa brez dvoma za tako veliko luko kot je Trst in to še v teh razmerah kot so danes, ne zadostuje ter prinaša koristi morda le družbi, ne pa mestu, zlasti še, ker ne gre ves promet, ki ga mora ta družba opravljati z deželami preko Sueškega prekopa samo s Trsta, ampak tudi z drugih italijanskih luk in je zlasti v zvezi z novo zasedeno kolonijo (vojaški transporti, transporti kolonistov, živeža itd.). Res je tudi Lloyd med vsemi, celo angleškimi družbami, ki vrše promet skozi Suez, bil lani na prvem mestu.

Trst je torej v 19. st. in to celo brez posebne skrbi vlade, nevzdržema rastel. Avstrija je namreč zgolj iz strateških ozirov zgradila železniško zvezo z Benetkami, ki so bile pod njeno oblastjo (od 1815 do 1866) in to preje kot Trstom, ki je dobil prvo železniško zvezo z Dunaja preko Ljubljane 1857 leta. S tem so Benetke grozile odvzeti Trstu del zaledja, alpske pokrajine in južno Nemčijo. Še bolj kočljiv je postal položaj po l. 1866, ko je Avstrija zgubila Beneško in Furlanijo in je tedaj nujno rabila za omenjene predele druge zveze do morja. Iz strateških ozirov zopet, je vlada tedaj mesto boljše in najhitrejše zveze Avstrije do morja preko Predila in Soške doline, zgradila bohinjsko progo, ki je bila končana šele l. 1909. Napako Avstrije je za Trst sicer ublažila otvoritev Sueškega prekopa, vsled česar ne le ni Trst ničesar zgubil, ampak je celo pridobil. Trgovina z Orientom je namreč kmalu zelo spremenila razmerje v prometu. Dočim je bilo l. 1848 od 147 miljonov kv. prometa le 30 miljonov iz neevropskih dežel, je bil ta promet tik pred vojno v razmerju 1.75 miljarde kv. proti 700 miljonov kv. Vendar pa je bila z bohinjsko železnico konkurenca Benetk skoro uničena in Trst je Benetke v prometu prerasel za enkrat toliko. Glavni udeleženec v tržaškem prometu je bila kot rečeno Avstrija, in je šlo preko njega 67 do 80% vsega avstrijskega uvoza in 45 do 60% izvoza. V mestu je sicer s časom nastalo tudi nekaj industrije, kot ladjedelnice, parni mlini, pivovarne, rafinerije, plavži itd., ki pa je bila do vojne v primeri s trgovino in prometom je manj pomembna, razen morda plavtev. Šele od časa, ko je zgubil Trst zaledje, postaja industrija važnejša in nova država jo skuša posebe podpirati zlasti ladjedelnice, ki grade državi predvsem vojne ladje, največ podmornice, kar pomeni sicer le priznanje kakovosti izdelkov te industrije. Država podpira zelo tudi rafinerije in je v tem oziru zgradila precej novih naprav. Vse pa uspeva le ob izredni podpori države, ki tudi skoro edina nastoja kot naročnica, ter so inozemska in zasebna naročila le redka.

Trst je bil v svojih početkih precej postranska rimska kolonija. Gospodarsko je prišel v poštev šele v trenutku, ko je postal moderno industrijsko in trgovsko mesto ter veliko tržišče bivših avstrijskih in drugih dežel. Na drugi strani pa so Benetke bogatele s trgovino v Orientu, z oblastjo nad Jadranom pa so izključevale najnevarnejšega tekmeca. — Trst. Zanimive so glede razvoja Trsta in Benetk sledeče statistikež glede števila prebivalstva v raznih razdobjih:

	Benetke	Trst
l. 1586	152.456	cca 3.000
l. 1781	134.869	30.000
l. 1914	165.000	244.655
l. 1922	172.939	239.447
v polovici 1936	275.362	250.476

Številke in primeri iz zgodivine jasno kažejo, da je potrebno za razvoj Trsta veliko enotno in gospodarsko povezano zaledje, pot po tem zaledju mora mora biti odprta in prosta vseh ovir. Naravno zaledje Trsta pa je le ono, ki se razteza preko slovenskega ozemlja. Izključeno je, da bi obe tržišči in pristanišči, Trst in Benetke, mogli uspevati v okviru enotne gospodarske in politične zgradbe. To vidimo zlasti po vojni, ko je Trst, v korist Benetk občutno nazadoval in ko stoji promet daleč za l. 1913, ko je dosegel višek.

(Iz "Sodobnosti" št. 7-8, 1938).

Slovenci in Jugoslavija

LJUBLJANA, septembra. — V nedeljo 4 septembra je bil v Kamniku velik tabor. Ogromna množica ljudi, od blizu in daleč, se je zbrala v tem lepem gorenjskem mestecu z amenom, da se oddolži spominu generala Majstra, moža, ki je znal v najbolj kritičnem trenutku organizirati obrambo severnega dela naše državne meje in ki se mu imamo zahvaliti, da je Maribor ohranjen slovenskemu narodu. Majster je bil doma iz Kamnika in na hiši, kjer mu je tekla zibelka, so mu 4. t. m. vzidali spominsko ploščo. To lepo slavje, s katerim je narod izrekel svoje priznanje in svojo zahvalo generalu Majstru, je dobilo še večji pomen radi važnega govora, ki ga je na kamniškem taboru imel ban dravske banovine dr. Marko Natlačen, ki je po rodu Vipavec. Povedal je jasno, kakšno stališče zavzemajo Slovenci napram narodu v državi in zato ima njegov govor v današnjih časih še večji pomen. Ne bilo bi prav, ko bi se vsaj z glavnimi odstavki tega govora ne seznanili tudi naši slovenski izseljenci.

Tako le je rekel, med drugim, ban dr. Natlačen:

Slovenci smo in Slovenci hočemo tudi ostati; tudi tedaj, ko bi nam to morda ne donašalo koristi; toda zaradi tega nam Srbi in Hrvati niso nič manj ljubi in dragi, kakor onim, ki bi hoteli, da se slovensko ime briše iz etnografskega slovarja. Ohraniti hočemo svoje narodne osobine, ki smo jih podedovali od svojih slovenskih staršev in dedov, vendar pa nočemo iskati in poudarjati onega, kar nas loči, kar nas razdvaja; poudarjati in gojiti hočemo zlasti ono, kar nam je s Srbi in Hrvati sorodno, skupno, kar nas medsebojno približuje, druži, spaja. Gledati hočemo in se tuditi, da se naša razvojna črta ne bo križala s črtami razvoja naših jugoslovanskih bratov, da se od njih niti ne bo oddaljevala, marveč da se jim bo, kolikor je to prirodno mogoče, približevala in tako skupno z razvojno črto naših jugoslovanskih bratov tvorila pester pramen, ki naj znači našo jugoslovansko medsebojno povezanost, našo jugoslovansko narodno skupnost.

Največji cilj in največji ponos vsakega Slovenca pa mora biti, da na mestu, kamor je postavljen, stori vse, kar zmore, za narodno skupnost; naj dela z glavo ali z roko, v vsakem primeru velja: posameznik je toliko vreden, kolikor stori za narodno skupnost. Ta zavest naj bi vodila nas vse, a naj bi vodila prav posebno našo mladino, našo inteligenco in brez izjeme vse one, ki hočejo nastopiti kot javni delavci, pa naj bo to župan v hribovski občini ali dostojanstvenik na najvišjem mestu, ali učitelj v zadnji gorski vasi ali profesor na vseučilišču.

Tako pojmovana in izvajana dolžnost do naroda, naše jugoslovanske skupnosti ne bo slabila in rušila, marveč jo bo jačila in jo medsebojno prepletala in povezala do nerazdružljivosti.

Zato pa je dolžnost šole, dolžnost naših prosvetnih in mladinskih organizacij, dolžnost nas vseh, da vzbudimo in vzgojimo v srcih vseh Slovencev trdno in neporušljivo zavest, da je Jugoslavija tudi naša slovenska država, ki jo moramo ljubiti z vsem svojim srcem, ki ji hočemo služiti z vso svojo udanostjo, ki ji hočemo samo dobro, ki se veselimo vsakega njenega uspeha, kakor da je to naš osebni uspeh, ki nas boli vsaka nesreča, ki jo zadene, kakor da je zadela nas same, da moramo biti pripravljeni za njen napredek, za njeno rast, njeno čast in za njeno neokrnjenost vse žrtvovati; ako bi bilo treba, tudi svoje imetje, tudi svoje najdražje — svoje življenje — v trdni in neomajni zavesti, da je Jugoslavija naša domovina, in da ni za nas Slovence nikjer drugje pod božjim soncem možnosti napredka in rasti, niti življenja in obstanka.

In ker se zavedamo, da je Jugoslavija naša domovina, hočemo tudi pri njeni upravi in pri njenem oblikovanju pošteno in nesebično sodelovati in sooodločevati.

Zavedati se moramo, da svojega položaja ne bomo izboljšali z zabavljanjem in godrnjanjem, s prazno kritiko in brezplodnim nerganjem in tudi ne s tem, da bomo doma za pečjo sedeli in čakali, da nam pomaga ne vem kdo. Krepko hočemo tudi mi držati za državne vajeti in tako kovati boljšo svojo bodočnost. Stremeti hočemo z vsemi svojimi močmi, da se bo naša skupna domovina tako izoblikovala in uredila, da se bo v njej kot v lastni hiši počutil vsakdo, ki je iskren dražavljan. Zastaviti hočemo vse svoje sile, da se izkoristijo neizmerni zakladi te naše zemlje, da bo naš človek dobil zadosten kos kruha doma, da mu ne bo treba hoditi v tuji svet prodajat svojih delovnih moči in da postane naš človek na svoji zemlji svoj gospod, ki ne bo služil in ustvarjal bogastva došlim tujcem. Tako hočemo izpolnjevati svojo dolžnost do naroda in države, tako hočemo graditi svoji ožji in širši domovini boljšo in lepšo bodočnost.

Jugoslavija je ostala mirna

Notranja politika je bila zadnji teden v septembru vsa obrnjena na sever in v prestolnice velikih držav, ki so v neprestanih posvetih pripravljale novo lice Evrope. Nobena soseda Nemčije pa ni te napete dobe preživela tako mirno in tako brez vsakih izrednih ukrepov kakor Jugoslavija. Notranji minister je izdal odlok, da so do nadaljnega prepovedani vsi shodi in zborovanja, razen sejmov in verskih slovesnosti, to je bilo pa tudi vse — to je edini ukrep, ki je odmev napetih razmer v zunanjem svetu. Ta položaj pa je sad življenske zmožnosti Jugoslavije in preudarne zunanje politike, ki jo vodi sedanja vlada oz. njen zunanji minister dr. Stojadinović. Ta politika je samo v teh tednih obvarovala državo in narod neprecenljive gospodarske škode, ki so jo utrpele ostale države po Evropi, ker toliko ljudi držati pod orožjem, pognati v tek ves vojni aparat — to požira narodno premoženje le malo manj kot prava vojna. Jugoslavija je bila te škode obvarovana, ker je bila ves čas samo opazovalec. Poleg tega je bila ljudstvu pri nas prihranjena marsikatera bridka ura, ki bi jo sicer moralo občutiti. Francozom, Belgijcem, Nizozemcem, Poljakom, Madžarom, Angležem, ki so bili poklicani pod orožje in so potovali v velikih transportih proti mejam, je bilo kakor da gredo na pravo fronto, ker v dneh negotovosti pač nihče ni vedel, kako se bo ta vozel odvijal in razpletal. Isto so čutili njihovi svojci, ki so se na kolodvorih poslavljali od njih. V Jugoslaviji so družine ostale skupaj, ob radijskih aparatih ali po časopisih so spremljale evropski nemir. Res se je tudi pri nas ljudstva tu in tam polastila zbeganost, zlasti strah za denar in prihranke. Danes, ko je to grozeče vprašanje srednje Evrope rešeno in je morala Češkoslovaška po sili razmer odkupiti mir Evropi, pa vsi taki vedo, da je bila to le njihova prenagljena nervoznost, in so v zadnjih dveh dneh že popravljali svoje napake. Ob tej priliki se moramo ozreti tudi na tiste, ki so že ob marsikateri priliki, skriti za neodgovorne množice ali pa tudi na svoje ime, zahtevali od vlade, da mora zunanjo in notranjo politiko voditi po zgledu Češkoslovaške, stalna fraza je bila, da se mora "nasloniti na zapadne demokracije v zvezi s Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo". Danes morajo vsi ti izprevideti, kam bi taka ideološka politika Jugoslavijo lahko zapeljala. Dr. Stojadinović je že večkrat poudaril, da trajno korist prinaša narodu le tista politična smer, ki je v interesu naroda samega, ne pa pod gesli tujih ideologij — in razvoj mu daje prav. Po njegovi zaslugi se Jugoslavija ni vmešala v spor med komunizmom in fašizmom, ampak se je obvarovala enega in drugega in ji je na vseh poljih državnega življenja le za blaginjo državljanov, ne pa za uresničitev kake tuje — ideologije. To ji je omogočilo, da je v tem evropskem zapletu mogla biti — opazovalec. — Največ skrbi je prav gotovo preživelo prebivalstvo Slovenije. Zadnji teden pred odločitvijo se je pojnala nervoza povsod in kljub zagotovilom vlade so ljudje začeli pripravljati vsemogoče za primer vojske. Navalili so na denarne zavode, odkoder so dvigali denar, s katerim so kupovali živila. Izkušnje iz svetovne vojne so jih namreč naučile, da je treba najprej skrbeti za prehrano. Hvala Bogu je odločitev padla hitro in tako je nastopilo tudi hitro pomirjenje ob sočustvovanju s težko usodo, ki je zadela Češkoslovaško.

Rojaki

Predno si naročite obleko

OBIŠČITE

KROJAČNICO

Cirila Podgornik

ki Vam nudi najboljšo postrežbo v vseh ozirih.

CENE ZMERNE

TINOGASTA 5231

Villa Devoto

ZOBOZDRAVNIKA

DRA. SAMOILOVIĆ

de Falicov in

DR. FELIKS FALICOV

Sprejemata od 10 do 12 in od 15—20 ure.

DONATO ALVAREZ 2181

U. T. 59 - 1723

V DAR DOBITE

na vsakih 6 slik, ki stanejo od 3—6, lepo sliko v barvah. Odprto tudi ob nedeljah.

Atelje MARKO RADALJ

Facundo Quiroga 1275 in 1407

U. T. 22 - 8327

DOCK SUD

KADAR IŠČETE SLUŽBE

obrnite se na rojakinjo

Berto Cernič

DORREGO 1583 — Gs. Aires

U. T. 54 - 3588

KROJAČNICA "GORICA"

Hočete biti dobro in elegantno oblečeni

Pridite v krojačnico "Gorico", kjer boste vedno dobro postreženi.

FRANC LEBAN

Ul. WARNES 2191

(Nasproti postaje Paternal.)

Pozor Rojaki!

Naznanjam, da sem spet odprl dobro znano gostilno

"PRI ŽIVCU"

kjer boste postreženi z dobrim vinom, pristnim pivom in vedno svežo domačo hrano. Prostori pripravni tudi za svatbe.

Rojakom se priporoča lastnik

EMIL ŽIVEC

Osorio 5085 — La Paternal

Ana Chrpova

Slov. babica

dipl. v Pragi in Bs. Airesu, z večletno prakso v praški porodnišnici ter v tuk. bolnici "Rawson", se priporoča vsem Slovenkam. Sprejema penzionistke iz mesta in z dežele v popolno oskrbo. Cene izredno nizke. Postrežba prvovrstna.

ENTRE RIOS 621

U. T. 38, Mayo 8182

Naznanjam da sem otvoril

GOSTILNO

"LA ESTRELLA"

kjer boste v vseh ozirih dobro postreženi z dobro domačo hrano in dobrim vinom.

Cene zmerne.

Priporoča se cenj. rojakom

IVAN GAŠPARIŠIČ

Av. Alcorta 2363 Bs. Aires

Kako je Nande roženkranc molil

Ostro je brila burja okrog vogla. Sunkoma je vsipala droben svišč, ki je nadležno silil skozi najmanjše špranje v oboju in med strešno opeko. Ostro je silil piš in z njim snežni prah v vse pregibe in odprtine v obleki redkega potnika, ki je z veliko opreznostjo iskal gaz v snežnem zametu.

Le kdo bi silil ven v nemilo burjo. Niti po dnevi ne, a kaj šele ponoči. Saj so imeli celo v hiši zime dovolj. Do vrh oken so cvetele ledene rože in med slabo zaprtimi oknicami je mrzla zima uhajala v sobo, kjer je kljub vroče zakurjeni peči zeblo v noge.

V bližino peči so se spravili vsi stanovalci. Skromna petrolejka je storila, kar je mogla, da bi vse preskrbela z zadostno lučjo. Pa je bila njena luč nezadostna Marjanci, ki je stala na čelešniku in pletla. Enakomerno je škripal kolovrat in je materi skozi prste tekla predena nit na vreteno. Peter je obrezoval rebra in se jezil sedaj na šrbasto "babo", sedaj na rezilnik, sedaj pa na Marjanco, da 'naj gre z luči", Nace je pridno spletal košare, ali kakor bi rekli po domače "cajno", Štefan pa je meril rebra košu, ki ga je ravnokar srečno "naperil", gospodar je tesal ročice, hlapec Nande je pa visel na prtovnicah in phal kašo.

Enakomerno udarjanje paha, kolovratovo škripanje, udarjanje klekelnov, struženje rezivnika, tesanje z melerinom, vmes kaka beseda, tak je bil zimski večer pri Leskovcu.

Po stenah so se zaganjale in umikale sence, kot da se bore strahovi med seboj. V kotu je skrivnostno brlela oljnata lučka in plaho božala kip Matere božje in podobe svetnikov na stenah. Na zidu poleg levega ogla bele javorjeve mize je visel križ, ob njem pa dolg "patnošter" z debelimi lesenimi jagodami.

"Večerjat", tako je bilo povelje, ki ga je dala Rezika, ki je ta hip prinesla kadečo se skledo krompirja v oblicah. Za njo je prišla Angela z latvico kislega mleka in dvema plavima skledicama. Lesene žlice so bile pa že preje na mizi. Taka je bila navada pri Leskovcu iz starih časov. Od očeta je prehajala na sina. Stare dobre in zdrave navade so živele iz roda v rod in jih niti radio ni mogel spremeniti, ki je dobil svoje mesto v lični omarici nad mendrgo.

Leskovec je bil pameten mož, ki je dobro vedel, da se kruh ne peče iz žitnega snopja temveč iz zmlete moke... Zato je iz vsake reči poiskal, kar je imela dobrega.

Vstavilo se je delo in sedli so k večerji. Toda ne brez očenaša na čast "troštarju svetemu Duhu". Pač je bila skromna njihova večerja, toda bili so zadoovlini z njo. Leskovec in njegovi niso bili tistih misli, da je "na svetu dobro le tisto, kar se poje in spije"....

Zato je pa tudi po končani večerji očenašu sledilo še kaj več molitve. Gospodar je snel s stene častitljivi "patnošter" in ga podal Štefanu, na katerem je bila oni večer vrsta. Več ali manj pobožno so se razpostavili eni k peči ob čelešniku, drugi ob stolih, pastir se je naslonil ob zapečku, a med molitvijo je bilo kmalu slišati njegovo smrčanje. Tako so molili. Vsak po svoje, bolj ali manj pobožno. Vsi? Ne!

Nande je imel čudno neupogljiva koleina. Če je le mogel je našel kako pretvezo, da je smuknil ven iz hiše. Res čudno! Zakaj mu je ravno molitev bila tako strašno težavna. Nič drugega ga ni stala kot nekaj minut. Nekaj mrmrajočih besed... Pa še to se je zdelo Nandetu tako strašno dolgo, da bi raje sphal tri stope kaše, kot en rožni venec molil... Čeprav je bila zunaj zima, da ne bi niti psa človek podil vanjo, Nande je pa le stopil ven oni večer in se vrnil šele, ko so bili že v litanijah.

Leskovec je bil strog mož, a ne siten. Zato tudi Nandetu ni hotel kratiti njegovih pravic. Toda prav tako pa tudi ni maral pustiti mladeniča nepoučenega.

Oni večer je torej namenil, da ga le vzame v roke.

Nande, zakaj pa uhajaš, kadar molimo?

Ali sem zato kaj zamudil, kar sem po pogodbi dolžan, je rezko upadel z besedo Nande.

Ne, Nande. Po pogodbi ki jo imaš z našo hišo, nisi ničesar zanemaril, in te ne učim jaz zaradi sebe, temveč zate. Ti imaš tudi z Bogom svoj dogovor, ki ga moraš prav tako vestno držati, kot tistega z našo hišo.

Nisem vedel, da vas zanima, kako imam jaz svoj dogovor z Bogom, je zbadljivo Nande nadaljeval.

Fant, ti si mlad in neizkušen. Vem, da ti jaz nisem gospodar, ki bi te mogel tudi k molitvi primorati; toda ker si v moji hiši, ti moram biti tudi za očeta, ki te očetovsko podučim in tega menda ne boš trdil, da sem mani sveta videl in manj skusil in se naučil kot ti; in tega mi tudi ne moreš reči, da ti ne želim prav!

Mrko je gledal Nande v tla. Ni mu bilo ljubo, da ga kdo kaj uči. Saj je že 18 let star. Vendar je molčal.

Ne misli Nande, da nisem jaz imel tvojih let. Pa tudi tista pamet, ki jo imaš danes ti, mi je bila blizu. To sem pa verjel da izkušena glava bolj zrelo misli in zato sem se proti takim skušnjavam boril. Če bi pa doživel ti, tako kot sem doživel jaz, ko je bilo moje življenje na niti, ko nas je v Ameriki zasulo v jami in sem 24 ur čakal brez upa na rešitev. Takrat sem imel dovolj časa, da sem mislil in na prste rožni venec molil...

Takrat sem razumel in še umem to in sedaj tebi ponavljam, ne da bi ti ukazoval: Čujte in molite, tako je naročal Jezus, zakaj k slabemu je nagnjen človek in len je za molitev, kakor kamen, ki le navzdol sili, kvišku ga moraš pa le s silo pognati...

Če bi ti doživel vse tisto, kar sem doživel jaz, in če bi znal ločiti resnico od laži in zmote, potem bi mi bil prav hvaležen za te besede, s katerimi te podučujem in bi doumel, da je molitev potrebna, da je zelo potrebna. Takrat ko sem dolge ure preždel v smrtnem strahu in na prste molil rožni venec, sem spoznal, kaj je molitev in bil je čudež, da sem bil rešen. Le verjemi Nande, da je človek strašno majhna stvar, če pa se odreče molitve, je kakor da bi padel s "šteng" in je na tleh potem še veliko manjši.

Samo to bi rad od tebe dosegel, da boš molitev cenil in je ne zavrgel. Zato sem ti onikrat kupil molek. Ali ga imaš še?

Kar rdeč je postal Nande.

Ne bom te spraševal, kaj si z molkom napravil. Če si ga proč vrgel, jaz ti odpustim, a prosim te, da si drugega sam kupi in ga s spoštovanjem čuvaj, da ga boš imel tudi za tedaj, ko boš razumel, kako velika sreča je, če je človek po molitvi zvezan z Bogom.

Ni treba misliti, da je ta Leskovčeva pridiga Nandeta spreobrnila. Toliko je pa le zalegla, da si je Nande kupil nov molek, kajti onega je zavrgel v užaljenosti, ker si je želel vse drugačnih darov.

To pa vem, da sem ga deset let pozneje srečal in o njem zvedel, da tudi v njegovi hiši na častnem mestu visi rožni venec in da ga prav rad moli celo naprej pri procesiji križevega tedna.

Sam mi je tudi povedal vzrok temu. Bilo pa je marsikaj, pri čemer je spoznaval to, kar mu je Leskovec tedaj povedal, čigar pridiga se mu je globoko zapisala.

Ko bi bil Nande tu v Argentini, prav gotovo bi ga v nedeljo 30. okt. popoldne ob 4 uri videli v Novi Pompeji pri Roženvenski Materi Božji.

Tisti pa, kateri ste priromali v deželo, se le premaknite in pridite ta dan v Novo Pompejo in si oskrbite primeren molek, da ga daste ta dan blagosloviti.

Hladnik Janez.

CERKVENI VESTNIK

23. okt. Maša na Avellanedi. Obletna za Rastico Kandus. Molitve na

30. okt. Maša na Paternalu. Molitve v Novi Pompeji.

Ne pozabite, da se vrši 30. okt. popoldne naš shod pri Roženvenski Marij v Novi Pompeji. Že drugo leto bo to. Lani se je zbralo kakih 600 ljudi. Letos nas bo že tisoč...

V Novo Pompejo priti je enostavna stvar. Vsa vozila, ki gredo na Puente Alsina, pustijo prav na pragu cerkve. Tja vozijo omnibusi, tramvaji in kolektivi, pa tudi noge prinesejo tja po Avenidi Saenz, ki je nadaljevanje ulice Boedo. Pridite torej!

Hladnik Janez.

KLINIKA ZA VSE BOLEZNI

RAZPOLAGA Z 10 SPECIALIZIRANIMI ZDRAVNIKI ZA VSE BOLEZNI

Za venerične bolezni, spolne bolezni, bolezni krvi, splošno slabost, razpolaga klinika s posebnim konzultorijem, kateri se nahaja pod vodstvom poznanega specialista za navedene bolezni. Imamo zdravnike specialiste za bolezni na pljučah, obisk, jetrah, želodcu, živčevju itd.

Rayos X, Analisis

Zdravniski pregled za vsakovrstne bolezni $ 3.—

Ordniramo: od 9—12 i 15—21. V nedeljah in praznikih od 9—12.

GOVORI SE SLOVENSKI SUIPACHA 28

Obiščite KROJAČNICO LEOPOLD UŠAJ

ZA POMLAD vam nudim najmodernejšega blaga iz angleških tovarn.

Cene nizke, zato obiščite me in se boste prepričali.

GARMENDIA 4947

La Paternal — Buenos Aires

ZALOGA DOBREGA VINA

Franc Kurinčič

— Ne pozabi GARAY 3910 —

telefon 61-5384

BUENOS AIRES

Slov. Babica

FILOMENA BENEŠ-BILKOVA

diplomirana na univerzi v Pragi in Bs. Airesu ter večletna babica v bolnišnici Juan Fernández. — Zdravi vse ženske bolezni. — Slovenske žene posebno dobro negovane.

Ordinira od 9 zjutr. do 9 zvečer

LIMA 1217 — BUENOS AIRES

U. T. 23 - Buen Orden 3389

Pozor

Za načrte, betonske preračune in Firmo, obrnite se do tehničnega konstruktorja

FRANCA KLANJŠEK

Marcos Sastre 4351

Villa Devoto U. T. 50-0277

ZGODOVINSKI ROMAN

Caričin ljubljenec

Nadaljevanje 110

— Zapeljivka! — ji je hotel zalučiti v njen lepi obraz.

— Edino ti si vsega tega kriva, ti imaš vse to na duši! — Ti si kriva, da sem se Elizabeti izneveril. — Nesrečnico si preganjala s svojim sovraštvom — onesrečila si jo, — ti edino ti.

Toda Potemkin se premaga. Da, vedno bolj se je smehljal, smehljal se je, ker je bil njegov sklep trden.

— Naj bo! — reče Potemkin in se reši Katarininega objema. — Obljubila si mi, da mi boš izpolnila vsako željo, če se takoj odločim za operacijo. Toda sedaj še ne vem, kaj bi te prosil, ker imam, vse, česar potrebujem.

— Vem pa, da se bo morda že kmalu zgodilo, da te bom za nekaj prosil. Zato te vprašam ali mi hočeš dati tvojo obljubo pismeno? Ta dokument mi bo vedno svet, obljubi mi le, da mi boš izpolnila prošnjo, kadarkoli bom to zahteval!

Katarina se zdrzne.

— Ali ne zadostuje moja carska beseda?

— Ljubljena Katarina, — odvrne prisrčno Potemkin, — zaklinjam te, ne bodi nezaupljiva! Vem, da mi nikoli ne boš odbila prošnje, dokler me boš ljubila! — Toda napočil bi lahko čas, ko bo prišel na moje mesto nekdo drugi, potem pa — — —

— Oh, dragi moj Aleksander, — se nasmehne Katarina — mar se želiš zavarovati proti temu, da bi kdaj pozabila, kaj si bil zame? Oh, dragi Aleksander, ni treba, da zahtevaš pismeno potrdilo, — — — ker bom vedno ostala pri tebi, ker te bom vedno ljubila!

Vedno! — Zvestoba žene!

Kdaj neha njena zvestoba? Jutri? — Še danes? — Ali morda že tekom ene ure, — ali pa celo že za nekaj minut?

Toda carica se ni jezila na Potemkina, da je zahteval od nje pismeno potrdilo. — Ravnala je z njim kakor z bolnikom, kakor z otrokom, ki mu je morala vse storiti po volji.

Brez oklevanja stopi k pisalni mizi, ki se je nahajala v sobi, vzame papir in napiše te-le besede:

Mi, Katarina, po milosti Božji vladarica vseh Rusov, obljubljamo izpolniti Aleksandru Potemkinu vsako željo, ki jo nam bo sporočil in kadarkoli se mu bo zahtelo. Zaklinjamo se in dajemo svojo carsko besedo, da mu bomo izpolnili željo, vse, karkoli bi zahteval.

Potem, ko je Katarina pripisala še datum, se vrne k Potemkinu in mu smehljaje se, ponudi spis, vsa srečna, da se ji je posrečilo pregovoriti svojega miljenca, da se je odločil za operacijo. Nato ga poljubi in mu izroči dokument.

— Evo ti, nezaupljivi, dragi človek, — reče Katarina. — Ali si sedaj zadavoljen?

— Zadovoljen sem! — odvrne Potemkin. — Hvala ti, carica, za tvojo veliko milost, ki si mi jo pravkar izkazala.

Hvaležno poljubi njeno roko.

Nato skrije spis pod vzglavje in se obrne k carici:

— Hoče-li moja carica biti tako dobra, da pokliče zdravnika? — Naj prinese takoj vse instrumente! Nočem niti minute več oklevati!

Katarina vstane in odhiti iz sobe.

Ko je ostal Potemkin zopet sam v svoji sobi, vzame v roko caričin spis in ga še enkrat prečita. Obraz mu spreleti radosten smehljaj.

— Sedaj, moja ljubljena Elizabeta, — zašepeče in pritisne z drhtečimi rokami papir na svoje srce, — sedaj imam v rokah orožje, ki te bo obvarovala vsake nevarnosti. — To je dragocen dokument in rad žrtvujem zanj svoje oko!

Potemkin je premišljeval kam naj skrije dragoceni dokument, da mu ne bi morda med operacijo izginil.

Vedel je, da je odkril zdravnik Abraham Ruben skrivnostno sredstvo, s katerim je uspaval bolnike tako da niso ničesar občutili, dokler je trajala operacija.

Potemkin je bil nezaupljiv, — imel je za to dovolj vzroka ker se je nahajal v carski palači. Niti za trenutek se ni hotel ločiti od dokumenta. Njegovi sovražniki bi lahko preiskali posteljo in mu ugrabili dragoceni dokument.

Potemkin pogleda na vrata, nato pa naglo vstane in se napoti k svoji pisalni mizi.

Tu pritisne na skrivno pero in takoj se odpre skrivni predal. V njem skrije dokument, nato pa se zopet vrne v posteljo.

V tem trenutku sta vstopila Katarina in doktor Ruben.

Veliki zdravnik ponudi Potemkinu svojo roko in vzklikne ginjeno:

— Hvala Bogu, da ste se odločili za operacijo, knez Potemkin! Gre za vaše življenje!

— To pa ni bilo tako lahko, — se nasmehne Katarina in nežno pogladi svojega miljenca po laseh. — Toda poglejte, doktor Ruben, kako je miren in zbran! — Oh, moj Aleksander ni le junak na bojnem polju, ne le takrat, ko mora poraziti in uničiti sovražnika, — ne, hraber je tudi takrat, ko se mora spoznati z zdravnikovim nožem!

— Ne bojim se operacije, — odvrne odločno Potemkin, bojim se le, da mi bo ostal obraz za vedno popačen. — Doktor Ruben, podvizajte se, izvršite še nocoj operacijo!

— Visokost, prosim vas, dajte mi svojo roko! Moram potipati žilo!

Zdravnik preišče žilo in srce, položi uho na njegova prsa, nato pa se obrne k carici in reče:

— Boljše bo, če počakamo do jutri. Knez bo mirnejši, jaz pa bom lahko za operacijo vse dobro pripravil. Poslužil se bom svojega izuma!

— Vi mislite na svoje novo sredstvo, ki tako deluje, da ne bom ničesar čutil, mar ne? Doktor Ruben, povejte mi, ali res ne bom ničesar čutil?

— Spali boste! Ničesar ne boste čutili!

— Spal bo? — vpraša prestrašeno Katarina. — Pa zbudil se bo zopet, ali ne?

— Seveda, Veličanstvo, — odvrne stari zdravnik. — Namen mojega izuma je ta, da uspava bolnika, ki nato ničesar ne čuti. Ko je operacija izvršena, se pacijent zopet zbudi. — Knezu Potemkinu se torej ni treba bati!

— Bati? — ponovi zaničljivo Potemkin. — Jaz se ne bojim! — Doktor Ruben, ne pozabite vendar, da sem vojak!

— Oprostite, Visočanstvo, — odgovori doktor Ruben, — poznal pa sem zelo neustrašene in hrabre vojake, ki so se neštetokrat proslavili na bojnem polju, ki niso trepetali pred najhujšim sovražnikom, ki pa so se tresli, ko sem jim izrezoval kurje oko!

— Jaz pa ne bom trepetal! — odvrne Potemkin.

Dogovorili so se torej, da se bo operacija izvršila naslednjega dne opoldne.

To je bil pa tudi skrajni čas, kajti dalje niso smeli odlašati. Oko je moralo iz očesne dupline, kajti sicer bi bilo tudi Potemkinovo izvljenje v nevarnosti.

V zimski palači so to noč prav slabo spali.

Carica je bila silno razburjena in ni mogla ostati pri Potemkinovi postelji. Poskušala se je pomiriti z delom, toda hitro je vrgla pero iz rok, potem pa je eno svojih dvornih dam, vprašala, da bi ji zapela in jo tako pomirila.

Pol ure pozneje je carica povabila svoje dvorne dame, da bi kvartale z njo. Ves dvor se je zbral v dvorani krog velike, zelene mize.

Carica je bila tudi pri kvartanju zelo razburjena. Izgubljala je velike svote, že je mislila, da bo tako zabila čas, ko so ji nenadoma javili, da se je Aleksander Potemkin zbudil in da bi rad govoril z njo.

Bolnik je nekaj časa spal, sedaj pa je prosil, da bi mu pripeljali notarja. Hotel je napraviti oporoko.

Carica se je trudila, da bi ga odvrnila od te namere, — hotela ga je prepričati, da ne bo umrl, da je to budalost. Posrečilo se ji je, da ga je od tega zares odvrnila in pomirila. In tako je Potemkin zopet za nekaj trenutkov zaspal.

Carica je zapovedala slugam naj pazijo na bolnika, vrnila se je v svoje sobe, veselje do kvartanja pa ji je prešlo.

Zapovedala je, naj ji čitajo najnovejše francoske pesmi. Ni pa ji uga-

SLOVENSKI LIST

List izdajata: "SLOVENSKI DOM" in KONSORCIJ

Mladinski kotiček

KAKO JE NASTAL KRAS

(Ljudska pravljica)

Nekoč je na vrhu Čavna Jernej čistil kamenje, da bi napravil senožet, po kateri bi lahko z koso travo kosil. Metal ga je na velike kupe, ki so izgledale kot majhni hribi. "Tudi te bi rad odstranil" si je mislil Jernej.

Ravno v tem trenotku je prišel mimo hudobec, ki je takrat hodil po svetu duše lovit. Videl je Jerneja kako se je mučil in bral mu je njegove misli Zato se mu je približal in ga vprašal, če ne rabi mogoče kakega delavca. "Prav mnogo jih rabim", je odgovoril Jernej. "Saj vidiš koliko kamenja moram skupaj zmetati in potem še te kupe na kak način odstraniti."

"Jaz ti vse to napravim v eni sami uri, samo nekaj mi moreš obljubiti!" "Joj, če mi to napraviš, bo moja senožet najlepša in največ vredna!" je vzkliknil Jernej. "Kaj pa naj ti obljubim, da mi boš vse to naredil?" — "Ti mi moraš obljubiti, da ko umrješ bo tvoja duša moja last in jaz ti bom vse kamenje pobral ter ga nesel v Jadransko morje, katero je nedaleč od tod!" Jernej je nekoliko pomislil in se odločil, da bo po smrti odstopil svojo dušo hudobcu, zato mu je odgovoril: "Kar vzemi si jo, ko bom jaz na onem svetu!" Hudobec se je razveselil in začel takoj metati kamenje v svojo vrečo, Jerneja je pa nekaj zabolelo v prsih. Začel je misliti kaj bo z njegovo dušo in je bil zelo žalosten. Med tem je pa hudobec že očistil vso njegovo zemljo, da se je pokazala sama rodovitna prst, kamenje pa je imel vse spravljeno v veliki vreči. Še enkrat je pogledal Jerneja, ki je žalosten stal na očiščeni senožeti, se posmejal in si zadejal veliko vrečo na hrbet, da bo z njo odletel preko lepe Vipavske doline v Jadransko morje.

Čaven se je stresel in zabliskalo se je preko vseh gorá, ko je hudobec odletel. Jerneju se je kar temnilo pred očmi od samega strahu. Takrat pa je bil hudobec že daleč in slišati je bilo, kako se je nekaj razparalo in se vsulo obenem. Jernej je bolje pogledal in pred očmi se mu je razprostrl velikanski vrt posejan z samim kamenjem. Hudobcu se je namreč raztrgala vreča in kamenje se mu je vsulo iz nje predno je prišel do Jadranskega morja. Tam je nastal Kras, kateri je še dandanes posejan z kamenjem. Ljudje na Krasu pa niso tako omahljivi kot Jernej, kateremu hudobec od same jeze ni hotel duše vzeti, ampak so trdni in žilavi, da jih stoletja niso mogla premagati.

Stric Matic.

JUTRO NA PLANINI

Rosne trave sanjajo in
spe narcise;
nad visokimi gorami
svod žari se.

Droben sončni trak čez goro
se prikrade,
ognja vročega nasuje
na livade.

Zaiskre v čarobni luči
se planine;
sonce jutranje veselo
zre z višine.

Slavospev škrjanček Bogu
v čast prepeva;
nad planino radosten mu
glas odmeva.

Jasen vrisk pastirja njemu
se odzove,
izgubi v šepetajoče
se lesove.

(Marija Brenčičeva)

M. K.:

ŽALOSTNO PISMO IZ TUJINE

Tujina je mačeha, trda in skopa,
nima ljubezni za naše ljudi.
Kruh njen grenak je in težak,
najsi bogato ga proži v dlaní.
Bil si med nami in jedel ga z nami,
sam veš, kako smo pozabljeni, sami.

Črne so moje oči in temačne,
oče, odkar si mi rekel slovo:
"Dražja mi zemljice rodne je ped
kakor tujine srebro in zlató."
In si odromal v domačo poljano.
Zdaj ni nikogar, ki čutil bi z mano.

Oče, joj, najbolj hudo mi tedaj je,
kadar prijokajo v dušo spomini,
kadar mi od vsepovsod zadiši
kakor po majniških dneh v domovini.

SREDI POLJA...

Sredi polja
dobra volja:
pesem ptičkov,
pesem čričkov,
mlade sanje
naše Tanje
in dehtenje
rosne cvetke,
ki jo boža
in obkroža
smeh srebrni
Naše Metke...

Francek Anžur, uč. III. razr.
Ljubljana

Z LJUBEZNIJO PLAČANO SOVRAŠTVO

Nekoč sta živela dva bratranca, Budigoj in Radivoj. Budigoj je bil ubožnih staršev. Njegov oče je delal v rudniku in jako malo zaslužil, tako, da so imeli doma vedno revščino in, da so se le malokrat do sitega najedli. Radivoj pa je bil sin bogatega rudniškega gospodarja. V njih hiši ni nikdar ničesar manjkalo. Imeli so vsega in kolikor so si poželeli. Ker sta hodila Budigoj in Radivoj skupaj v šolo, je Budivoj večkrat vprašal Radivoja za košček kruha, a ta ga je vedno z grdo besedo odbil. Tako sta rastla, eden v bedi, drugi v izobilju. Ko sta že prešla dvajseto leto, so jima očetje umrli. Budigoj je po svojem očetu podedoval revščino, Radivoj pa rudnik in nekaj drugih bogastev. Radivoj je nadaljeval svoje razkošno življenje, Budigoj pa se je trudil od zore do mraka, da bi prehranil sebe, mater in svoje manjše brate. Mnogokrat je bil primoran prositi bogatega bratranca, naj mu na kak način pomaga. Radivoj pa ga je vedno zavrnil "delaj in štedi" in nikdar mu ni nič pomagal, le izogibal se ga je. Zgodilo pa se je nekega dne, da so začeli po mestu govoriti, da je Budigoj izginil. Radivoj je bil vesel, da ga ni, takega "reveža", in še prosil je Boga, da bi se nikdar več ne vrnil. Leta so tekla in Budigoj je bil pozabljen.

V bližini Radivojevega rudnika je bila velika reka. Ob času velikega dežja je prestopila svoje bregove in odnesla vse kar je dobila na poti, med drugim tudi Radivojevo hišo in druge priprave ter napolnila rudnik z zemljo in drugo nesnago. Rudnika ni bilo mogoče več očistiti, hiše pa tudi ni imel Radivoj s čim postaviti, tako je ostal popolnoma na cesti, ubog in reven. Poskusiti je moral, kaj pomeni: trkati na vrata in prositi za delo, katerega pa je le s težavo dobil. Ker pa ni znal delati, so ga od povsod spodili in mu tako večali gorje. Takrat se je odpravil v mesto, da mu bo mogoče tam sreča bolj mila. Ko je prišel skozi velika vrata, so mu začeli praviti kako bogat in spoštovan je trgovec Budigoj, ki je doma nekje iz dežele a si je tekom kratkih let s svojim poštenim trgovanjem napravil veliko premoženje. Sedaj mu strežejo številni sluge, on pa samo navodila daje podložnikom. Takoj se je Radivoj odločil, da obišče svojega bratranca. Res ga je tudi našel in ko je sluga javil Budigoju kdo je prišel, je kar skakal od veselja ter Radivoja z vso prijaznostjo sprejel. Razkazal mu je svoje bogastvo. Radivoja pa je bolj mikalo, da bi kaj zavžil, saj mu je bil včeraj samo kos kruha za kosilo, danes ni pa še ničesar jedel. Zato je zaprosil Budigoja, naj mu da kaj jesti. "Takoj" mu odgovori bratranec, "da boš boljše postrežen, ti bom kar sam stregel." Stopil je do bližnje trgovine in zahteval purana. Trgovec mu ga prinese in hvali blago: "glejte ga, tak je kot maslo". Budigoj pa si je mislili: 'če trgovec hvali maslo, mora biti pa maslo bolje kot puran". In je naročil masla. Trgovec prinese masla in hvali: "glejte je, táko je kot najboljše olje". Budigoj si misli, "čakaj bom pa olje odnesel" in mu reče prinesti olja. Trgovec mu je takoj postregel z oljem in hvalil, "glejte ga, kako je čisto, prav kot najčistejša studenčnica." Tedaj pa je Budigoj zapustil trgovino in šel k studencu ter natočil vrč z studenčnico in z njo postregel svojemu bratrancu. Ta je začuden gledal, kaj to pomeni, na kar mu je Budigoj pojasnil, da mu je z najboljšem postregel. Saj mu je trgovec tako govoril. Voda je bila boljša kot olje, itd. Tedaj si je Radivoj mislil, "ravno tak tepec je kot je bil nekdaj in vse to bogastvo bo kmalu moje." To pa je Budigoj opazil in ga spomnil na mlada leta, ko mu ni hotel dati niti skorje kruha in pozneje, ko mu ni hotel pomagati. Pri teh besedah pa je bilo Radivoju kot v goreči peči, zato je stekel kar brez pozdrava od bratranca. Na vratih pa so ga sluge prijeli ter ga spet pripeljali pred gospodarja. Sedaj mu je Budigoj raztolmačil, zakaj je tako naredil in ga vprašal, če se kesa nekdanjih svojih del. Radivoj se je spustil v jok, kar je bilo znamenje, da se kesa. Nato sta se bratranca objela in se kot brata poljubila. Po tem pa sta živela skupno pod eno streho kot najboljša človeka na svetu. Radivoj je pozneje mnogokrat pripovedoval svojim otrokom, kako dober je bil z njim njegov bratranec, katerega je v mladosti mnogokrat zavrgel. Učil jih je, naj si ga vzamejo za vzgled in naj bodo vedno prijazni in ljubeznivi z vsakim človekom. Kajti če ga danes ne potrebujemo, nam bo mogoče jutri rešitelj iz kake nesreče. Zato naj vlada vedno med nami ljubezen in spoštovanje.

Rojaki! Podprite Slovensko šolo!

Če hočemo, da se bodo naši otroci pogovarjali z nami v našem jeziku; da bodo spoznali našo zgodovino, da bodo spoznali dela naših velikih mož, pošiljajmo jih v slovensko šolo.

Slovanov je sedaj nad dvesto miljonov. Kdor zna samo enega izmed slovanskih jezikov, se prav z lahkoto razgovori z človekom druge slovanske narodnosti. Knjige in časopisje, ki ga Slovani imamo brez števila, so mu z majhnim trudom razumljive.

Učite torej vaše otroke svojega jezika in jim vtisnite v srce ponos slovanstva. Spoznati morajo, da so člani dvestomilijonskega plemena na kar morajo biti ponosni in samozavestni.

Pridite na šolsko prireditev dne 6. novembra v Armensko dvorano calle Acevedo 1353, da dokažete ljubezen do našega jezika in naših otrok, ker to zahteva od nas "slovanski ponos".

Odbor šol. Društva.

---

jal glas od nikogar. — Kdo naj bi ji torej čital?

Sedaj se je spomnila na mladega častnika Platona Subova, ki je imel blag in prijeten glas.

— Pripeljite Subova! — je zapovedala carica.

— Veličanstvo, major Subov nima danes straže, — on spi! —

— Spi? — Kadar jaz bedim, ne sme nihče brezskrbno spati! — Zbudite ga!

Dvorjaniki so odhiteli in čez četrt ure je stal Platon Subov pred carico, ki je odšla v svoj budoar.

— Major Subov, vi znate francoski, mar ne?

— Veličanstvo, srečen sem, da vam lahko odgovorim: da! —

— Dobro. Sedite tam k luči, — jaz pa bom legla na divan. Čitajte mi!

— Kakor ukazujete, Veličanstvo!

Ta mladi Subov je bil zares lep človek! Temni kodri so se predrzno spuščali na njegovo lepo čelo. Njegov obraz je bil gladko obrit, poteze plemenite, postave pa je bil skoraj malo previtke, vendar lepe.

Subov vzame knjigo s pisalne mize, se prikloni in sede na prostor, ki mu ga je pokazala carica.

Katarina pa je medtem legla na divan poleg kamina, si podprla glavo z roko, pod njenim tankim svilenim plaščem pa so se črtali obrisi njenega prekrasnega telesa.

Subov je nervozno listal po majhni knjižici. Komaj se je premagoval, — od časa do časa je pogledoval svojo lepo carico.

Katarina je mislila na Potemkina, ki leži sedaj bolan v svoji postelji. Tudi Potemkin je bil nekoč prav tako lep, kakor ta mladenič. Nekoč je bil tudi tako močan in imel je rdeča lica, kakor jih ima ta mladenič.

Mladi Subov je bil zares zelo lep — Katarina se ga ni mogla nagledati. Marsikaj je na njem odkrila, česar do sedaj še ni opazila. Kako lep, raven nos — kako lepa, pravcalo, ta usta — — da, kakor da bi bile te rdeče ustnice ustvarjene edita rimska glava, — in ti lasje, to čeno za poljub — —

Za poljub!

Kakor da bi Katarina kedaj poljubila drugega moškega razen Potemkina!

Hrepenela je po njegovem objemu, pričakovala je njegov poljub, vroče si ga je želela, obenem pa se je sramovala, kakor se sramuje devica, ko pričakuje prvič po poroki poljub svojega moža, ko jo je pripeljal v spalnico.

— Subov, čitajte torej, — vzklikne Katarina.

Subov jo pogleda s hrepenečimi očmi in začne čitati. Njegov glas je bil mehak in prijeten.

Komaj pa je čital kakih pet minut, ko mu Katarina reče:

— Vi govorite zelo lepo francoščino — kje ste se je naučili?

— Rojen sem sicer v Rusiji, — odvrne mladenič — moja mati pa je bila Francozinja.

— Če bi bila to vedela, bi vas bila že zdavnaj imenovala za svojega čitalca.

Ko je mladi plemič slišal caričine besede, je njegova lica zalila temna rdečica.

Videl je, da se je spolnila njegova davna želja.

V zadnjih mesecih si je pridobil prijateljstvo človeka, ki mu je bil že od nekdaj ideal. Ko je bil Platon Subov še dijak vojne akademije, je občudoval samo enega človeka v vsej Rusiji, to pa je bil — grof Gregor Orlov.

Ta Orlov je storil, kar je bilo dotlej nemogoče, iz neznatnega ruskeka častnika je postal najmogočnejši človek Rusije, pridobil si je caričino srce ter vladal carici in vsej Rusiji. To je bila karijera, ki je v Rusiji ni napravil še nihče.

Častihlepnemu mladeniču je bil Orlov vedno vzor.

Ko je Platon Subov po padcu trdnjave Orenburg edini prispel v Petrograd, je Katarina takoj opazila lepega mladeniča, grof Gregor Orlov pa si ga je zbral za svoje orodje. Spoznal se je radi tega z njim, mladi častnik pa se je čutil izredno počaščenega, da je mogel občevati s tako velikim možem.

Gregor Orlov je znal v mladem častniku vzbuditi marsikatero misel in mnogokrat mu je pri vinu šepetal v uho:

— Mar ti nisi prav tako lep kakor Potemkin — mar ni bil tudi Potemkin navadni meščanski sin, ki ga je potem carica povzdignila v kneza? Tvoja izobrazba je višja, kakor pa je bila Potemkinova — bodi zato prekanjen in tudi ti boš dosegel svoj cilj — sedaj je čas!

Platon Subov si ne bi mogel želeti boljšega učitelja.

Orlov je poznal vse caričine slabosti, poznal je vsako njeno misel, vedel je, kako nastaje v njenih prsih ogenj ljubezni, vedel je tudi kaj mora človek storiti, če ji hoče ugajati.

To vse je povedal svojemu učencu, tako da je bil Platon Subov popolnoma pripravljen, ko je bil prvič na samem s svojo lepo carico.

Sedaj pa — sedaj, ko je Platon Subov videl, da ga carica želi imenovati za svojega čitalca, je vedel, da se mu je posrečilo. To je pomenilo, da bo gotovo vsak dan pri njej — z njo bo med štirimi očmi, tedaj pa — tedaj mu ne bo težko pridobiti si njeno zaupanje.

Platon Subov je čital kake pol ure. Katarina pa ni preslišala niti ene njegove besede. Ta Platon Subov je s svojim čitanjem razvnemal caričino srce, neprestano je opazovala lepo postavo mladega častnika, njegovo močno telo, lep obraz in njegove žive oči. Katarina ni cele pol ure pogledala nikamor drugam.

Naposled mu je Katarina dala znamenje, naj preneha. Subov je položil knjigo predse in pogledal carico s vprašujočim pogledom.

— Moj dragi Subov, — reče Katarina, — vaše čitanje mi je bilo užitek, za katerega sem vam toliko bolj hvaležna, ker je moje srce prav sedaj prenapolnjeno s težkimi skrbmi.

— Oh, Veličanstvo, — vzklikne Subov, — najsrečnejši človek na svetu bi bil, če bi smel deliti z vami strašne skrbi.

— Moje skrbi! — vzdihne carica in se malo vzravna na svojem divanu.

— Dragi prijatelj, Katarina je navajena, da nosi svoje skrbi sama. Oh, jaz imam prijatelja, ki mi je vedno pomagal pozabiti težke skrbi, on pa je sedaj nevarno bolan. Moj ubogi knez Potemkin! Vi veste, da mu je Gregor Orlov pri nekem prepiru na dvornem plesu s svojim mečem prebil oko, sedaj pa — Platon Subov — to je strašno— zdravnik mu bo z operacijo odstranil oko.

Subov se zdrzne.

Komaj je premagoval svoje veselje in zmagoslavje, toda bil je že dovolj dolgo učenec grofa Orlova in znal se je izvrstno pretvarjati.

— Kako strašna nesreča za Kneza Potemkina! Veličanstvo, slišal sem, da je človek brez očesa za vedno pokvarjen in popačen.

— Jaz bi se, — nadaljuje Subov žalostno, — jaz bi se ubil, če bi se meni kaj takega pripetilo. Izgube očesa bi ne mogel preživeti, pod nobenim pogojem bi se ne hotel razkazovati s prazno očespo duplino.

Subov se je zelo spretno pretvarjal.

Znal je z neverjetno spretnostjo orisati grozno sliko človeka, ki ima namesto očesa prazno očesno votlino.

Carica je nehote primerjala tega lepega mladeniča z ubogim, bolnim Potemkinom, ki je čeprav še lep, ležal v svoji postelji slab in brez moči.

— Morda je res, kar pravite, Platon Subov, — odvrne Katarina in vstane ter se začne sprehajati po sobi.

— Kaj naj bi pa storili? Doktor Ruben zahteva operacijo, jaz pa sem Potemkina komaj pregovorila, da je privolil v operacijo.

— Kdaj ga pa bodo operirali? — vpraša Subov na videz zelo žalostno, v resnici pa je bil tega vesel

— Jutri o poldne.

— Revež bo pretrpel mnogo bolečin, vzklikne mladi častnik žalostno.

— Ne bo ničesar čutil, — odvrne carica in se postavi pred Plattona Subova.

— Doktor Ruben bo uporabil svoje novo sredstvo in tako ne bo bolnik ničesar čutil.

Subov povesi glavo.